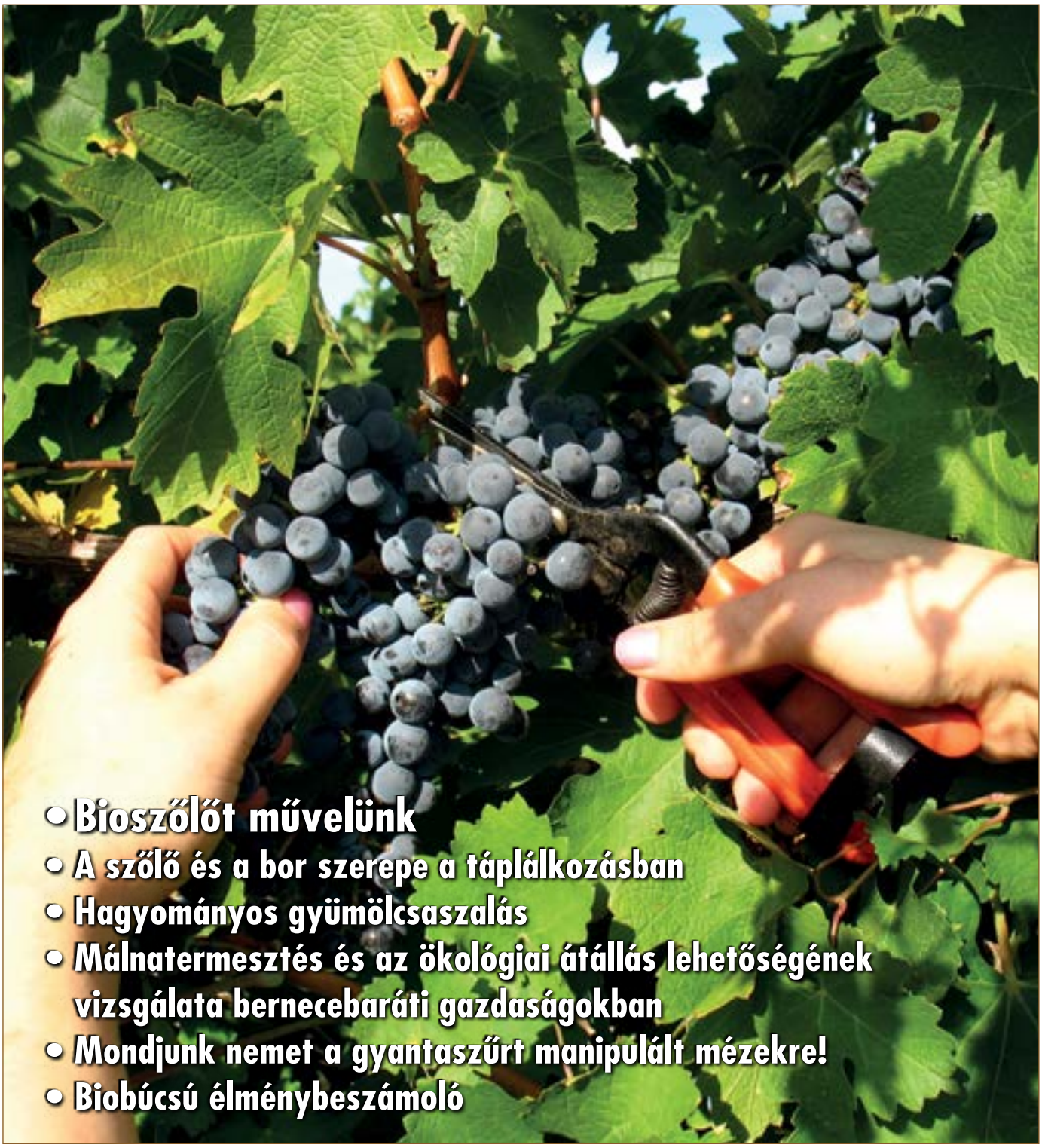
XXVIII. ÉVFOLYAM
2017. 4. SZÁM
ÁRA: 1000 FT

Biokultúra

A MAGYAR BIOKULTÚRA SZÖVETSÉG SZAKFOLYÓIRATA

- Bioszőlőt művelünk
- A szőlő és a bor szerepe a táplálkozásban
- Hagyományos gyümölcsaszalás
- Málnatermesztés és az ökológiai átállás lehetőségének vizsgálata bernecebaráti gazdaságokban
- Mondjunk nemet a gyantaszűrt manipulált mézekre!
- Biobúcsú élménybeszámoló

BARÁTSÁGBAN A TERMÉSZETTEL, AZ EMBERREL

KEDVES TERMELŐ PARTNERÜNK!

A MOST MÁR TARTÓSNAK MONDHATÓ NYOMOTT PIACI HELYZET ELLENÉRE CÉGÜNK AZ IDÉN IS MINDEN SZERZŐDÖTT ÁRUT ÁTVETT TERMELŐI PARTNEREITŐL – AMI SZILÁRD PIACI POZÍCIÓNKNAK KÖSZÖNHETŐEN NEM OKOZOTT GONDOT.

PIACI POZÍCIÓNKAT VISZONT ANNAK KÖSZÖNHETJÜK, HOGY MEGBÍZHATÓ BESZÁLLÍTÓI VAGYUNK EURÓPA LEGNAGYOBB BIOPIACI SZEREPLŐINEK, AKIK NEM CSAK AKKOR KÖTNEK VELÜNK SZERZŐDÉST, AMIKOR ÁRUHIÁNY JELENTKEZIK, HANEM MINDEN ÉVBEN ELSŐSORBAN RAJTUNK KERESZTÜL SZERZIK BE A TÖNKÖLY, ALAKOR ÉS TÖNKE SZÜKSÉGLETÜKET.

MOSTANRA MÁR MINDENKI – TERMELŐI ÉS FELDOLGOZÓI OLDALON EGYARÁNT – SZEMBESÜLT AZZAL, MILYEN FONTOSSÁGGAL BÍR A MEGBÍZHATÓ ELLÁTÁSI LÁNC.

MIVEL TOVÁBBRA IS SZERETNÉNK MEGHATÁROZÓ BESZÁLLÍTÓI MARADNI A LEGFONTOSABB BIOÉLELMISZER FELDOLGOZÓKNAK, SZÜKSÉGÜNK VAN A MEGBÍZHATÓ TERMELŐI HÁTTÉRRE, AMIT ÖNÖK HOSSZÚ ÉVEK ÓTA BIZTOSÍTANAK.

KÉRJÜK TISZTELT TERMELŐI PARTNEREINKET, HOGY AZ IDÉN IS IDŐBEN KÖSSÉK MEG A JÖVŐ ÉVI TERMÉSRE SZÓLÓ TERMELÉSI- ÉS FELVÁSÁRLÁSI SZERZŐDÉSEKET – CSAK ÍGY TUDJUK MI IS A FELDOLGOZÓK FELÉ ELKÖTELEZNI MAGUNKAT, BIZTOSÍTVA EZZEL A FOLYTONOSSÁGOT ÉS TOVÁBB ERŐSÍTVE BESZÁLLÍTÓI RANGUNK.

SZERETNÉNK TÁJÉKOZTATNI ARRÓL, HOGY AZ ÁRUFELVÁSÁRLÁS IDÉN SZEPTEMBER 1-JÉTŐL PETRÓ ILDIKÓ MUNKATÁRSUNK ILLETÉKESSÉGÉBE TARTOZIK. KOMPETENCIÁJA TELJES KÖRŰ, EZÉRT KÉRJÜK MINDEN PARTNERÜNKET, HOGY KÖZVETLENÜL ŐT KERESSÉK MINDEN FELVÁSÁRLÁSSAL KAPCSOLATOS KÉRDÉSBEN.

Naturgold®
· EUROPE ·

Tel: +36 48/560-525 Fax: +36 48/560-524 | info@naturgoldeurope.hu | www.naturgoldeurope.hu

Jó az öreg a háznál...

Ennek a magyar közmondásnak létezik az országban itt-ott egy, az öregekre nem túl hízelgő folytatása is, de mi most másképp folytatjuk. Örvendetes, amikor fiatalok őseik hivatását folytatják, különösen az, ha ez a hivatás az élelem megtermelése.

Magyarország mezőgazdasága még fiatalodna is, ha minden eszközt e célra hangolnánk. Bár a fiatalokat elvben előnyben részesíti a földtörvény, ez az előny legtöbbször nem elég; új gazdának földhöz jutni a szabad föld- és földbérleti piacon szinte lehetetlen.

Másik gond nem ritkán, hogy bár az elméleti tudás sokszor adott, hiányzik a gyakorlat, néha hiány van a mértékletességben is, így esetenként a „vak ló" bátorságával ugornak neki az élet olyan területének, amelyhez még sokat, igen sokat kellene tanulni. A tapasztaltak látják a biztos bukást, de a felajánlott segítségük sokszor visszautasításra talál!

Legsimább út, amikor szülőt, esetleg nagyszülőt követi a pályán a fiatal és fokozatosan veszi át a gazdaság irányítását!

Számomra megható, amikor fiatal gazdák tájékoztatóinkra szülőkkel, néha nagyszülőkkel érkeznek, volt, hogy a papa – érezve a hatalmas felelősség súlyát – többet kérdezett, mint az új gazdasorba igyekvő unoka.

Ilyen szeretettel átszőtt családi kapcsolatrendszerben figyelnek egymásra, néha mégsem eléggé! Az utóbbi évben több esetben előfordult, hogy míg a „bio életét" becsületesen leélt gazda pihent, kórházban volt, vagy csak átadta egy kicsit a gyeplőt, bizony baj történt!

„Bízd (bízza) rám, tudom, hogy mit csinálok!" ígéret után jött a „tiltott" kezelés – talán csak tudatlanságból – annak minden következményével együtt: újra átállás, kiesés az öko támogatásból és a „zöldítésből", valamint sokszor az évek, évtizedek alatt kiépített fajokban gazdag élettársulás helyett a fajszegény kultúrsivatag és a szégyen.

Egyetlen érintett sem hárította át a felelősséget gyermekére, családtagjára. Mi mégis tudjuk, hogy csak így történhetett!

A bizonyítékok: a makulátlan előélet, a bio közélet kiérdemelt megbecsülése, könnypára a szemekben, a hit abban, hogy a helyzet menthető.

Kérjük a biogazdaságot átadó, vagy abba fiatalt bevonó idősebbeket, hogy értessék meg szeretteikkel a biogazdálkodás szabályait, szépségét, fontosságát, küldetését!

A fiatalokat meg arra, hogy legyenek tanácsot elfogadók!

A szép magyar közmondást mi így értjük: „Jó az öreg a háznál – főként, ha hallgatnak rá".

Dr. Roszík Péter

IMPRESSZUM

Biokultúra

A Magyar Biokultúra Szövetség szakfolyóirata

Lapgazda: Magyar Biokultúra Szövetség
1132 Budapest,
Visegrádi u. 53. III/1.

Kiadó: Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.
1112 Budapest,
Oroszvég lejtő 16.
www.biokontroll.hu

Felelős kiadó: dr. Roszík Péter

Lapmenedzser: Széles Viktória

Terjesztés: megrendelés postai úton a kiadótól

SZERKESZTŐSÉG

Alapító főszerkesztő: Seléndy Szabolcs

Főszerkesztő: dr. Roszík Péter

Telefon/fax: 06-1/336-1123

E-mail: info@biokontroll.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: dr. Roszík Péter (elnök)
Széles Viktória

Tördelőszerkesztő: Mihalec Hedvig

Nyomda: Pethő Kft.

ELŐFIZETÉS ÉS ÜGYFÉLSZOLGÁLAT:

Cím: Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.

Telefon: 06-1/336-1123

E-mail: info@biokontroll.hu

Előfizetési díjak: 1 szám: 1000 Ft • Fél év: 3000 Ft • Egy év: 5500 Ft

Megjelenés: Egy évben hat lapszám jelenik meg. A kiadó fenntartja a jogot összevont lapszámok megjelentetésére.

Hirdetésszervező: Széles Viktória

Telefon: 1/336-1122, -1123
06-30/619-6926

E-mail: szeles.viktoria@biokontroll.hu

Rovatvezetők: Baliné Seléndy Eszter
Bánfi Brigitta
Bolgár László
Gyimesiné Fülöp Erika
Kiss Attila
Nagy Judit
dr. Roszík Péter
dr. Szalai Tamás
Széles Viktória

Minden jog fenntartva! A lapból értesüléseket átvenni csak a Biokultúrára való hivatkozással lehet. Az újságban hirdetett anyagok, eljárások ökológiai gazdálkodásban való alkalmazhatóságáért felelősséget vállalunk, a hirdetésekben, szponzorált cikkekben közölt hatékonysági adatokért azonban nem.

ISSN 0865-5189

Hulladékpapírból újrahasznosítva

TARTALOMJEGYZÉK

EZ TÖRTÉNT, HÍREK

Biobúcsú élménybeszámoló 5
Év bioterméke 2017 7
Kárpát-Medencei Biobor Est 8
XI. Országos és Nemzetközi Bio Borverseny 9
A Biovilág hírei 10

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK

Rendezvények, események itthon és a világban 13

NÖVÉNYTERMESZTÉS

Malagrow Kft. – A biotermesztés szolgálatában is! 14

GYÜMÖLCSTERMESZTÉS

Málnatermesztés és az ökológiai átállás lehetőségének vizsgálata bernecebaráti gazdaságokban 16
Hagyományos gyümölcsaszalás 20

SZŐLŐ, BOR

A szőlő és a bor szerepe a táplálkozásban 23
Bioszőlőt művelünk 25

ÉRVEK A BIO MELLETT

Az ENSZ szakértői szerint nincs szükség növényvédő szerekre a világ népességének élelmezéséhez 32
Az ENSZ Regeneráció: az ökológiai gazdálkodás és a civilizáció következő fejlődési állomása 33

MÉHÉSZET

Elképesztő pontosítások az atkairtás körül! 35
Mondjunk nemet a gyantaszűrt manipulált mézekre! 36

A BIOKONTROLL HUNGÁRIA NONPROFIT KFT. HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. hivatalos közleményei 38

CÍMLAPON: SZÜRET
(Szászinéé H. Henrietta felvétele)

BIOBÚCSÚ ÉLMÉNYBESZÁMOLÓ

Idén is megrendezésre került a Biobúcsú, melyet a Magyar Biokultúra Szövetség szervezett. A helyszínt a Biokultúra Ökopiac és a MOM Kulturális Központ Szabadtéri színpada biztosította.

A nyüzsgő Ökopiacon végig sétálva kedvünkre válogathattunk a hazai friss és feldolgozott biotermékek legjavából. Különösen nagy élmény volt találkozni a termékeiket árusító gazdákkal, akik fáradságos munkával állítják elő az egészséges és környezetkímélő finomságokat. Még a szomorkás idő ellenére is kellemes a hangulat, az emberek vásárolnak, beszélgetnek, mosolyognak.

A Biobúcsú programjainak sorát Czeller Gábor, a Magyar Biokultúra Szövetség elnöke nyitotta meg köszöntőjével. Ezt követte egy rövid, de annál érdekesebb előadás az ökológiai méhészetről, amit dr. Szalainé Mátrai Enikő és Tukacs Imre tartottak, akik a Biométhészek Egyesületének képviseletében érkeztek a rendezvényre.

Ezután dr. Roszík Péter, a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. ügyvezetője beszélt arról, hogy mi is a biotermék. Azt is megtudhattuk hogyan bizonyosodhatunk meg arról, hogy egy termék valóban ökológiai gazdaságból származik: keressük a csomagoláson az „Ökológiai gazdálkodásra” utalást, a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. tanúsítása esetén a „HU-ÖKO-01” jelölést, melyben megbízhatunk, hiszen ez biztosítja, hogy a termékek előállítása szigorú ellenőrzés mellett a megfelelő szabályok betartásával történt.

A szakmai beszélgetések után megtekinthettük a Biovásári Komédiát a Vaga Banda Gólyalábasok előadásában. A vidám műsorszám vonzotta a tekinteteket és még a napsugarakat is előcsalogatta a felhők közül.

A mókázás után lassan delet ütött az óra, de senki sem maradt éhesen, hiszen addigra elkészült a bio babgulyás, melyet jóízűen lehetett kóstolgatni. A kóstoló közben pedig már hangolt is a zenekar és a továbbiakban a Soul and Emotion Együttes zenés műsorát hallgathattuk. A rendezvény végén pedig a programokat az Év Bioterméke verseny díjátadója és a tombolasorsolás zárta.

A színpadon zajló műsorokkal párhuzamosan a gyerekeket különböző játékok várták az ÖKO KalandKertben, ahol kipróbálhatták magukat mint biokertészek; tápláléklánc tornyot építhettek, magfelismeréssel tesztelhették tudásukat és még méhecskét is hajtogathattak.

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. sátrában a kicsiket játékokkal, a nagyobbakat fogyasztói kérdőívvel; az ökológiai gazdálkodás iránt érdeklődőket pedig szakmai tanácsokkal várták az ellenőrző szervezet munkatársai.

Az Év Bioterméke versenyre jelölt finomságokat végig kóstolva komoly fejtörést jelentett, hogy melyik mellett tegyük le voksunkat. A különleges zöldség- és gyümölcslevek, gyógyteák, növényi olajok, párlatok és péksütemények kóstolása után szavazni lehetett az Év Bioterméke verseny Közönségdíjas termékére.

A Greenpeace Magyarország Egyesület sátránál egy kedves méhecske invitált bennünket méhhotel építésre és egy jó beszélgetésre, míg a Biométhészek Egyesületénél kóstolni is lehetett a mézekből és a biométhészetről is sok érdekes dolgot megtudhattunk. A sok méhészes program mellett megbújt egy csinos kis fűszeres kert is, ahol ismerkedni lehetett a konyhatündérek kedvenceivel.

Az egész rendezvény kellemes hangulatban telt, a programok egyszerre voltak szórakoztatóak és informatívak. Remélem ezzel a kis élménybeszámolóval sikerült kedvet csinálnom a következő Biobúcsúra. Igaz, a következő Biobúcsú messze van még, de addig is ajánlom a Magyar Biokultúra Szövetség által szervezett színes programokat; illetve ellátogathatnak a Biokultúra Ökopiacra is, mely a budapesti MOM Kulturális Központnál várja a kedves vásárókat szombat délelőttönként a hazai biotermékek széles választékával.

Szeder Fruzsina

ÉV BIOTERMÉKE 2017

A Magyar Biokultúra Szövetség 2017-ben először egységes logót hozott létre az Év Bioterméke versenyen díjat nyert termékek jelölésére. A logót a verseny előtt online szavazta meg a nagyközönség, akik 3 terv közül tudtak választani. A győztes logót a Szövetség a nyertes rendelkezésére bocsájtja, melyet a díjat nyert termék csomagolásán, címkéjén korlátlan ideig felhasználhat.

Az Év Bioterméke versenyre nevezett termékeket augusztus 22-én, a Szövetség irodájában vizsgálta a szakmai zsűri, érzékszervi vizsgálattal. A zsűri tagjai a Magyar Élelmiszer-tudományi és Technológiai Egyesület tagjai voltak, név szerint dr. Miskucza Mária, Merényi Imre, Werli József, Traszkovics Zsolt. A díjátadó a Biobúcsú rendezvényen volt, 2017. szeptember 2-án. A nyertesek:

NÖVÉNYI ÉS VEGYES TERMÉK KATEGÓRIA:
Nagykun 2000 Mg. Zrt.: Nagykun bio barna rizsliszt

SZAKMAI ZSŰRI KÜLÖNDÍJA:
Piszkei Öko Kft.: Bio Csoki-Zoo

KÖZÖNSÉGDÍJ:
Hámori Andrea: Bio céklalé

KÁRPÁT-MEDENCEI BIOBOR EST

2017. augusztus 25-én Magyarországon elsőként került megrendezésre a Kárpát-Medencei Biobor est a gyöngyöspatai Művelődési házban, melynek célja az volt, hogy a szőlészek, borászok és a borkedvelő közönség átfogó képet kapjon az ökológiai gazdálkodásról. Mindez *Juhász René* és párja *Balogh Zsuzsanna*, valamint a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. társrendezésében valósult meg, országhatáron átívelő biobor kóstolóval egybekötve.

Az est folyamán számos előadó nyújtott betekintést az biogazdálkodás jogi hátterébe és gyakorlati oldalába.

Az előadásokat elsőként dr. Roszík Péter a Magyar Biokultúra Szövetség általános alelnöke és a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. ügyvezetője kezdte, aki átfogó képet mutatott a bioszabályozás alapjairól, filozófiájáról. Előadása során szót ejtett magáról a szabályozásról, a Kft. működési alapjairól, valamint a jogszabályi és előírási rendszerről. Ezt követte Siku Szabolcs, a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. vezető ellenőrének előadása, aki bemutatta a bioborkészítés szabályrendszerét, megismertette az erre vonatkozó előírásokat.

Az előadás folytatásában dr. Donkó Ádám az ÖMKI kutatási szakrefernse takarónövényes talajápolás bemutatóját láthatták a jelenlévők, amely hasznos gyakorlati tanácsokkal útmutatóként szolgált a kezdő, vagy már működő termelők számára is.

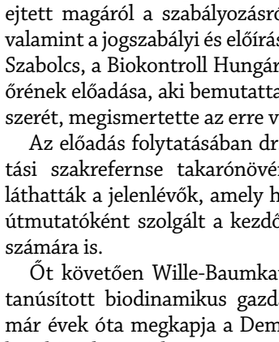
Őt követően Wille-Baumkauff Márta, Magyarország első tanúsított biodinamikus gazdálkodója mutatkozott be, aki már évek óta megkapja a Demeter jelölés jogát is. Előadásában kötetlen módon ismertette a biodinamikus gazdálkodás ökológiai gazdálkodást meghaladó többletigényeit.

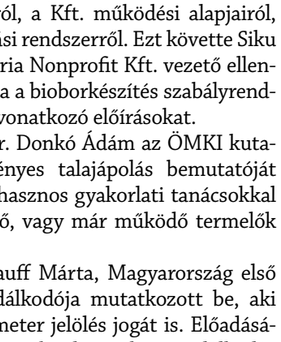
Az előadások végéhez közeledve dr. Solti Gábor a Kárpát-medence mezőgazdaságába, szőlőtermesztésébe engedett széles körű betekintést, amely visszamenőleg közel 100 évet foglalt magába.

Záráskép dr. ing. Palík László határon túli, Felvidéki előadó mutatkozott be; bizton állíthatjuk, hogy követendő mintagazdaság az övé és családjáé, nem mellesleg övék Szlovákia első tanúsított bioborászata!

A rendezvény során az alábbi borok kerültek bemutatásra:

- **Biocentrum-Nagypeszek** – Peszeki leányka 2016, Zöld Veltelini 2015, Dornfelder 2012, Portugieser 2012, Feketeribizli (gyümölcsbor) 2017
- **Pendits** – Furmint 2013, Édes Szamorodni 2013
- **Tokaj-Hétszőlő Szőlőbirtok** – Furmint 2016, Sárgamuskotály 2016
- **Patrícius Borház** – Furmint 2016
- **Dobosi Pince** – Kéknyelű 2015
- **Gajdos Pince** – Bikavér 2011

Házigazda tölti a bort (Szabó Petra felvételei)

- **Vincze Béla** – Syrah 2013
- **René's Wine Heaven** – Kékfrankos siller 2016
- **René's Wine Heaven** – Bíborkadarka 2015

A rendezvény lebonyolítását segítették, támogatták: Biokontroll Hungária Nonprofit Kft., Magyar Biokultúra Szövetség, René's Wine Heaven, Gyöngyöspata város önkormányzata, Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet, Kárpát-medencei Ökogazdálkodók Szövetsége, Tokaj Pendits Hungary, Biocentrum (sk), Hubai és Társai Kft. és természetesen a borászatok.

A rendezvény menetét végig nagy érdeklődés kísérte, a résztvevők között nem csak helyi termelők és érdeklődök voltak jelen, egyaránt találkozhattunk más országbeli (Szlovákia, Románia) résztvevőkkel is.

Az est végeztével a programlehetőségek nem zárultak be, hiszen a következő napon került megrendezésre a II. Vulkanikus Borok Fesztiválja amely kitűnő lehetőséget kínált a helyi borászatok, illetve a gyöngyöspatai 7 soros pincefalu megismerésére.

Mindez abban a hitben és reményben valósult meg, hogy itt a Kárpát-Medencei Biobor est nem ér véget és a pozitív visszajelzések szellemében immár még nagyobb létszámmal kerülhet újra megrendezésre.

Torda Rebeka – Juhász René

XI. Országos és Nemzetközi Bio Borverseny

Egyértelműen javult a bio bor minősége!

Idén április 10-én tartottuk meg a XI. Országos bio borversenyre beküldött minták bírálatát. A valóságban ez azonban már a 21. országos megmérettetés volt, hiszen a már megszűnt Magyar Borok Házában is sor került tíz országos szemlére.

Az elmúlt években a támogatási rendszer megváltoztatásának következményeként közel duplájára emelkedett a bio módon művelt területek nagysága hazánkban, de a bio borkészítésben ennek egyelőre nincs szignifikánsan kimutatható jele. Az elmúlt évekhez hasonlóan, általában ugyanazoktól a pincészetektől érkeztek be borok, nagyjából azonos mennyiségben, bár az idén egy kicsivel kevesebb tétel érkezett be a szokásosnál. A rendezők nevében levonom a konzekvenciát és megígérem, hogy a következő évi versenykiírásban nagyobb figyelmet fogunk fordítani a borászatokkal való kapcsolattartásra.

Ebben az évben a borverseny nemzetközivé szélesedett, mivel Felvidékről, Szlovákiából is érkeztek be minták. Összesen 2 ország, 6 borvidék, 9 pincészet képviseltette magát az idei versenyünkön.

Mindenképpen ki kell térnem arra az örvendetes tényre, hogy a borverseny életében határozottan kivehető a beküldött minták minőségének javuló tendenciája. Idei versenyünk szenzációja, most először fordult elő, hogy a beküldött tételek több mint fele aranyérmes lett, annak ellenére, hogy a minősítésben két pontos szigorítást alkalmaztunk. Nyugodt szívvel kijelenthetjük, hogy a versenyre beküldött borok minden tekintetben felveszik a versenyt a hazai legjobb borászatokkal, sőt nemzetközi kitekintésben is sikerre vannak ítélve.

Kíváncsian várom a győztes borok szereplését a MUNDUS VINI 2018 Biofach nemzetközi versenyében, amelyhez a Magyar Biokultúra Szövetség támogatását nyerték az idei Országos Bio Borverseny magyarországi legjobbjai.

Nos, akkor nézzük a tényeket bor fajtánként!

Fehér borok: A versenyre 9 pincészet 16 bora érkezett be, többségében száraz kategóriában, két édes bor kivételével. Ezek közül 9 bor érdemelte ki az aranyérmes minősítést, ezen belül, négy 90 pont vagy a feletti eredménnyel. Ezek, emlékező pontszám szerint:

- Juhfark 2016, Dobosi Pincészet, 90 pont;
- Édes Szamorodni 2013, Pendits Szőlőbirtok, 91 pont;
- Bio Olaszrizling, hordós 2015, Dobosi Pincészet, 91 pont;
- Kabócás Szigligeti Olaszrizling 2015, Szászi Birtok, 92 pont.

Rozé borok: 3 pincészet küldött be rozé bort, amelyek kékfrankosból készültek, kellemes, friss, üde borok és jól fogják oltani a szomjunkat a nyári meleg napokon, mindhárom ezüst minősítést kapott.

Vörös borok: Itt is 3 pincészet küldött be bort, amelyek közül meglepetésre 5 aranyérmes minősítést ért el. Az igazi meglepetést a felvidéki Biocentrum borai okozták, amelyek 3 arany- és egy ezüstérmet nyertek el, így vörösbor kategóriában a legeredményesebb borászat lett. Itt 2 bor ért el 90 vagy annál magasabb pontszámot:

- Cabernet sauvignon 2013, Biocentrum, Zseliz, 90 pont;
- Frankovka Modra 2012, Biocentrum, Zseliz, 94 pont.

A legeredményesebb pincészet 4 arany és 2 ezüstéremmel a szentantalfai Dobosi Pincészet lett.

A bíráló bizottság egyhangú döntése alapján 2017. évi Országos Bio Borverseny csúcsbora címet az alábbi borok nyerték el:

- **Kabócás Szigligeti Olaszrizling 2015, Szászi Birtok, 92 pont.** Aranyszínű, gyümölcsös, barackos, mandulás, vaníliás illatok, nagyon barátságos, kellemes savszerkezet, selymes, simogató test, harmonikus korty, a szájban nagyon kerek, gyümölcsös, zamatos és izgalmas, hosszú lecsengés és nagy potenciál.
- **Frankovka Modra 2012, Biocentrum, Zseliz, 94 pont.** Mélyvörös szín, összetett, gyümölcsös, meggyes, fekete ribizlis, avaros, földes illatvilág, élő savak, nagy test, a szájban nagyon telt, gyümölcsös, simogató, bársonyos tanninok, a végén rumos meggy ízeivel, rendkívül hosszú lecsengéssel.

Az idei borversenyről elmondható, hogy bár a szokásosnál kevesebb minta érkezett be, de ami itt volt, kiváló minőséget mutatott. A lebírált borok alapján, talán nem túlzás feltenni azt a kérdést, mit kellene még megtenni a bio bort készítő borászoknak, hogy a magyar fogyasztók elhiggyék, ezek a borok kiváló minőségűek és végre a magyar biobor fogyasztás is elinduljon a növekedés útján?

A verseny után a bíráló bizottság egyhangúlag kinyilvánította azt az óhaját, hogy a verseny hagyományát megtartva 2018-ban is rendezzük meg az Országos Bio Borversenyt, azzal a kéréssel, hogy a szervezésre helyezzünk nagyobb hangsúlyt.

Kovács Pál
versenytitkár

A BIOVILÁG HÍREI

BRÜSSZEL TÍZ ÉVVEL HOSSZABBÍTANÁ MEG A GLIFOZÁT ENGEDÉLYÉT

A glifozát hatóanyagú gyomszabályozó szerek engedélye 2017 év végén lejár. A hatóanyag engedélyét legutóbb, 2016 júliusában 18 hónappal hosszabbította meg az EU Bizottsága, mivel ekkor a tagállamok képviselői szavazatukkal nem érték el a minősített többséget a hatóanyag engedélyezése mellett, sem pedig ellene.

Az EU egészségügyi biztosa, Vytenis Andriukaitis javaslatot tett a glifozát engedélyének meghosszabbítására a következő tíz évre. A javaslat kitér a felhasználhatóság korlátozására is; például játszóterek közelében, parkokban és betakarítás előtt szántóföldön tilos lenne a glifozát hatóanyagú szerek használta az EU tagállamaiban.

A javaslattal nem értenek egyet a gyártók és sok mezőgazdasági termelő sem. Szerintük a glifozát átment a szükséges teszteken – hiszen az Európai Vegyianyagügynökség (ECHA) és az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) is megvizsgálta – és indokolt lenne a 15 éves engedélyhosszabbítás.

Eközben az ökológiai szféra és az Európai Parlamentben a Zöldek Szövetsége is élesen bírálja a javaslatot, hiszen a lakosság egyértelműen elutasítja a glifozát jóváhagyásának kiterjesztését. Felmerül továbbá a kérdés, hogy a glifozát vizsgálatáról készült beszámolókat befolyásolta-e a gyártó cég; hiszen számos független tanulmány is született, melyek a glifozát környezetre és az emberi egészségre gyakorolt káros hatásáról számolnak be.

Martin Häusling a Zöldek szóvivője felhívta a figyelmet arra, hogy a tagállamok abban a pozícióban vannak, hogy visszautasíthassák a javaslatot. *http://organic-market.info*

MILYEN VÁGÓDESZKA LAPUL AZ ÖN KONYHASZEKRÉNYÉBEN?

Dean O. Cliver a Kaliforniai Egyetem professzora élelmiszerbiztonsági kérdésekkel foglalkozik. Kutatási eredményei alapján elmondta, hogy a fából készült vágódeszka gazdaságos, környezetbarát és még higiénikusabb is, mint műanyag társai.

Igaz, hogy a fa felszívja az élelmiszerről a baktériumokat, viszont szappanos tisztítás után a felületéről ezeket eltávolíthatjuk, a deszka belsejébe került baktériumok pedig bent ragadnak és elpusztulnak. Ezzel szemben a műanyag vágódeszka csak akkor tisztítható megbízhatóan, amikor még új és nincsenek rajta apró sérülések/karcolások – ez pedig funkciójából adódóan elkerülhetetlen. A használt során keletkező vágásokban megtelepedhetnek a baktériumok, innen pedig elég nehéz őket eltávolítani – legyen szó kézi vagy gépi mosogatásról. Válasszunk tehát jó minőségű, keményfa vagy bambusz vágódeszkát, mely akár egy életen át jó szolgálatot tesz majd. Vegyünk egy vágódeszkát külön a húsoknak is, minden használat után alaposan tisztítsuk és szárítsuk meg, így máris eggyel kevesebb veszélyforrás bújik meg a konyhában. *www.treehugger.com*

KÖVETENDŐ PÉLDA SAN DIEGOBÓL

Jelenleg az élelmiszerek 40%-a köt ki a szemétben, miközben minden ötödik ember nem jut megfelelő élelmiszerhez San Diego városában. Észak-Amerika pocsékolja a legtöbb élelmiszert a világon, melyben a szupermarketeknek és a fogyasztóknak is jelentős szerep jut.

2009-ben Nita Kurmins Gilson felfigyelt feleslegessé váló élelmiszerek és az éhező lakosság problémájára, azokat összekapcsolva látta a megoldást. Elkezdte betakarítani a szomszédságban feleslegessé vált gyümölcsöket és elszállította őket a helyi szociális konyhára. Amit akkor egymaga egy doboz gyümölccsel és a saját személygépkocsijával kezdeményezett, az mára egy 300 fős önkéntes táborral és közel 35 millió forintnyi gyümölccsel dolgozó szervezetté nőtte ki magát. Ma már nem csupán gyümölcsöt szednek, hanem a helyi gazdák feleslegessé vált terményeit és a heti piacon megmaradt fölösleget is összegyűjtik és eljuttatják a rászorulóknak. *www.huffingtonpost.com*

ÖT KERTI GYOM, AMI AKÁR SALÁTÁNAK IS JÓ

Számos kerti gyomnövényünk – melyek gyérítésével nap, mint nap megküzdünk –, valójában értékes élelmiszer, tele antioxidánsokkal, vitaminokkal és fehérjével. Alább bemutatunk néhány ilyen növényt. De mielőtt nekiállna csemegézni belőlük, kérjük bizonyosodjon meg róla, hogy valóban azonosak-e a cikkben olvasott fajokkal!

Porcsin *(Portulaca oleracea ssp. sativa)*: Gyakori gyomnövény, szinte minden kertben előfordul. Kerekded húsos szára és levelei egyaránt fogyaszthatók frissen is, vagy köretnek elkészítve. Magas antioxidáns tartalma (A és C vitamin) mellett omega-3 zsírsavakat is tartalmaz.

Pitypang *(Taraxacum officinale)*: Ezt a növény annak idején az Egyesült Államokba érkező telepesek salátanövényként vitték magukkal, ezért ma már a világ minden táján megtalálható. Kora tavasszal és ősszel a zsenge leveleket fogyaszthatjuk, de a virágzat is ehető. Érdemes fogyasztani, hiszen a pitypang több béta-karotint tartalmaz, mint a sárgarépa!

Bambusz *(Phyllostachys)*: A bambusz egy ideig békésen éldegél a kert sarkában, mint dísznövény; majd egyszer csak megjelenik mindenhol. Ekkor kezdődhet a küzdelem a visszaszorításával – innentől kezdve gyomnövényként tekintünk rá. A talajból előbújó, két hétnél nem idősebb rügyeket 20 perces forralás után lehet fogyasztani, íze a csemegekukoricára emlékeztet.

Fehér libatop *(Chenopodium album)*: Nyár elején jelenik meg a kertekben, közvetlenül a tavaszi spenót idény után. Magas kalcium és fehérjetartalma mellett A, C és K vitaminban is gazdag. Elkészítéséhez olajon pároljuk meg kicsit, majd adjunk hozzá sót, borsot, fokhagymát és egy kevés citromlevet.

Vöröshere *(Trifolium pratense)*: Ezt a pillangós virágú gyomnövényt a népi gyógyászat rákbetegségek megelőzésére is ajánlja, ennek ellenére fogyasszuk körültekintően. A virágzatot párolt rizs fűszerezéséhez vagy szójaszószhoz főzve ajánlott fogyasztani. *www.rodalesorganiclife.com*

VEGYSZERSTOP A ZÖLDÍTÉSRE

2017 júniusában az Európai Parlament és az Európai Bizottság egyetértett abban, hogy a biológiai sokféleség megőrzésére fenntartott mezőgazdasági földterületeket nem szabad növényvédőszerekkel kezelni.

A közös agrárpolitika 2013-as reformja óta a mezőgazdasági termelőknek területük 5%-át ökológiai célokkal kell fenntartaniuk. Ezeken a területeken a gazdálkodási gyakorlatnak a biológiai sokféleséget és az éghajlat védelmét kell szolgálniuk. Ezeket a feltételeket folyamatosan gyengítették, lehetővé tették bizonyos növények vetését és azok növényvédelmét. A Bizottság, hatáskörét felhasználva februárban elkezdett dolgozni ezeknek a szabályozásoknak a megváltoztatásán. Ennek eredményeként született meg a döntés a növényvédőszerek használatával kapcsolatos korlátozásról a zöldítés területein. *www.greenpeace.org*

EGY KIS MÚLTIDÉZÉS

Hogyha 100 évvel ezelőtt azt mondtuk volna egy gazdának, hogy a mezőgazdaság egy napon a földi életet fogja veszélyeztetni, valószínűleg jót nevetett volna rajta; hiszen ez egyszerűen nem lehetséges: a mezőgazdaság termeli az élelmiszert, mely alapvető fontosságú az élethez; földműveléssel vagy állattartással ilyen méretű kárt nem lehet okozni.

Napjainkban azonban ezzel kell szembenéznünk, hiszen gyakorlatilag minden környezeti és egészségügyi probléma visszavezethető a modern élelmiszertermelésre. Gondoljunk csak az alultápláltságra, miközben rengeteg élelmiszer kerül a hulladékgyűjtőkbe; vagy az egyre gyakoribb elhízásra és más, az emberi egészséget károsító krónikus betegség megjelenésére; vagy az édesvíz és az éghajlatváltozás problémájára; illetve a gyakran aggodalmat keltő kémiai anyagok (növényvédőszerek és műtrágyák) okozta környezeti szennyezésre, mely a teljes élelmiszerláncra kifejti negatív hatását.

A kissé borúlátó felsorolás ellenére jó hírrel is szolgálhatunk, hiszen ezekre a problémákra ismerjük a megoldást! A rohamos fejlődés során megfeledkeztünk a 100 évvel ezelőtt élt gazda körültekintő – az ökoszisztémát támogató és a környezetet egészként szemlélő – gyakorlatáról. Ezekhez a gyökerekhez kell visszatérnünk, hogy újra jóízűen nevethessünk a lehetetlennek tulajdonított jövőképen. *www.organicconsumers.org*

REKORDOKAT DÖNT AZ ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS NÉMETORSZÁGBAN

Egyre több német termelő foglalkozik ökológiai gazdálkodással – az összes szántóterület 7,5%-a ökológiai művelés alatt áll. Jelenleg Németország büszkélkedhet az EU legnagyobb ökopiacával. 2016-ban 14,9%-kal nőtt az ökológiai területek mérete az előző évhez képest, ezzel elérve az 1,25 millió hektáros méretet. Összehasonlításképpen, 2015-ben az összes terület 6,5%-a, az ezredfordulón pedig 3,2%-a volt ökológiai. Christian Schmidt, a német mezőgazdasági miniszter a Funke médiacsoportnak adott interjúban azt mondta: *„Az ökológiai gazdálkodás a konvencionális mellett a német mezőgazdaság és élelmiszeripar egyik fontos pillérét adja”*. A kormány által kitűzött 20%-os célt még messze nem érték el, de nincs is megadva konkrét határidő a megvalósításhoz. A német kormány az EU mezőgazdasági miniszteireivel együtt egy új tervezet kidolgozásán munkálkodik, mellyel biztosítanák a kis- és középvállalkozások számára a megfelelő jogi hátteret és támogatást, segítve ezzel az ágazat további növekedését. *www.dw.com*

GLIFOZÁTOT TALÁLTAK MÉG A FAGYLALTBAN IS

Egyre több kész termék tesztelésekor bukkannak különféle növényvédőszerek nyomaira a vizsgálódó hatóságok.

Legutóbb az amerikai Ben&Jerry’s cég által gyártott fagylalt okozott kellemetlen meglepetést a fogyasztóknak. Mivel az amerikai cég elsősorban család-központú és környezetbarát szemléletéről volt híres, ezért nagy megdöbbenést okozott, amikor termékeikben kimutatták az egyik népszerű gyomírtószer hatóanyagát. Az OCA (Ökológiai Fogyasztók Szövetsége, Organic Consumers Association) megbízásából vett 11 mintából 10 esetben volt kimutatható glifozát hatóanyag jelenléte. A különböző ízesítésű fagylaltokban eltérő mennyiségben volt jelen a szermaradvány. A legtöbb glifozátot a csokoládés-karamellás-brownie ízesítésű, legkevesebbet a vanília ízű fagylaltban találták. Míg a cseresznyésben egyáltalán nem volt kimutatható a hatóanyag. A szermaradvány szerencsére minden esetben a megszabott határérték alatt van – még a szigorúbb európai szabványok szerint is. Az eset mégis kisebb riadalmat jelentett, tekintve a glifozát jelenleg is vitatott hatásait és engedélyezési folyamatát.

A szennyeződés forrása az alapanyagokra vezethető visszsza. Felmerült a párhuzam a GM növénytermesztés és a nagyobb mennyiségű gyomírtószerhasználat között. Az egyik ökológiai gazdálkodó elmondása alapján ez a szennyeződés elkerülhető lehetett volna, ha ökológiai gazdaságból származó alapanyagokat választanak. *www.nytimes.com*

11 mintából 10 esetben volt kimutatható glifozát hatóanyag jelenléte a Ben & Jerry’s cég által gyártott fagylaltokban (Fotó: Jamie McCarthy, Getty Images for Ben & Jerry’s)

A ROVARÍRTÓVAL FERTŐZÖTT HOLLAND TOJÁSOK ESETE

Mintegy 180 gazdaságot érint a rovarírtó szerrel szennyeződött tojások esete Hollandiában. Az érintett állattartók ugyanattól a beszállítótól vásárolták a baromfit, aki nem engedélyezett készítményt alkalmazott a szárnyasok közelében.

A fipronilt a szárnyasok atka kártevője elleni védekezésre használta a beszállító cég. Azonban az említett rovarírtószert élelmiszercélra tartott állatokon*, sőt azok környezetében is tilos alkalmazni, mivel könnyen felszívódik és az állati eredetű termékekben megjelenik.

A WHO (Egészségügyi Világszervezet, World Health Organisation) elmondása alapján a fipronil még nagy mennyiségben is a „mérsékelten veszélyes" inszekticidek közé tartozik. Az FSA megnyugtatja a fogyasztókat, hogy a fertőzött tojások fogyasztása valószínűleg nem jelent veszélyt az emberi egészségre. Az Egyesült Államok Nemzeti Peszticid Információs Központja tájékoztatása alapján a készítmény közvetlen mellékhatásai közé tartozik az izzadás, émelygés, hányás, fej- és gyomorfájdalom, szédülés; ezért több millió tojást vettek le a szupermarketek polcairól, elsősorban Németországban, Belgiumban és Hollandiában. *www.telegraph.co.uk*

AZ ÉTELEINK VALÓS ÁRA

Az élelmiszertermelésnek számos rejtett hatása van az emberekre és a bolygóra – beleértve az éghajlatra, az egészségre, a vízminőségre és a talajerózióra gyakorolt hatásokat. Az EY és a Soil&More közösen kidolgozott egy módszert, mely segítségével a kis- és középvállalkozások kiszámíthatják ezeket a rejtett költségeket is. A projektet Stockholmban az EAT Élelmiszerfórumon mutatták be 2017. június 13-án.

A „True Cost Accounting for Food, Farming and Finance" (az élelmiszer, a gazdálkodás és ezek finanszírozásának valós költségszámítása) nevű programmal kiszámítható a vízszennyezés, a peszticid nyomás, az üvegház hatású gázkibocsátás és a talajerózió, emberekre és a bolygóra gyakorolt rejtett hatásai. A rendszer alapjául szolgáló fenntarthatósági modell határozza meg a főbb teljesítménymutatókat mind szociális, mind ökológiai szempontból.

Az EAT Élelmiszerfórumon bemutatott példák között szerepelt egy ökológiai és egy konvencionális gazdaság összehasonlítása is. Az egyik legjelentősebb eredmény az ökológiai és a konvencionális termékek egészségre gyakorolt hatásában mutatkozott. A tanulmány megvizsgálta a peszticidek alkalmazásának a fogyasztókra, továbbá munkavédelmi szempontból a gazdálkodókra és a munkavállalókra gyakorolt hatását is. A vizsgálat során a EFSA (Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság, European Food and Safety Authority), az EcoInvent, a WHO (Egészségügyi Világszervezet, World Health Organization) és Peter Fantke dán kutató adatait használták fel. A legnagyobb különbség ökológiai és Argentínából származó konvencionális alma tétel között volt (0,19 €/kg).

Egy másik érdekes megállapítás a talaj erózióra gyakorolt hatás esetében volt. Az eredmények azt mutatták, hogy a konvencionális termesztés kedvezőtlen hatást gyakorol a talajra, ellentétben az ökológiaival, ami hozzájárul a talajerózió csökkenéséhez. A korábban említett argentin almák esetében ez 0,05 €/kg különbséget jelent. A rendszer még csak teszt üzemmódban működik és sok munka lesz még vele, de a készítők gyakorlatiasságra és hatékonyságra törekszenek; szeretnék a fogyasztók, az érdekképviselők és a pénzügyi szektor figyelmét is felkelteni, hogy mindannyian felelősségteljes üzleti döntéseket hozhassanak a rendelkezésre álló információk alapján. *www.eosta.com*

ÚJABB GYOMIRTÓBOTRÁNY AMERIKÁBAN

Az amerikai kontinensen több millió hektár mezőgazdasági terület károsodott a Monsanto és a BASF által kifejlesztett dikamba hatóanyagot tartalmazó gyomirtószer új verziója miatt. Az amerikai gazdák közösségi médiában közölték a károsult területekről készült felvételeket. Szerintük az új gyomírtószer átterjedhetett a kezelt területekről a szomszédos táblákra, ahol a kultúrnövények súlyosan károsodtak a vegyszerektől, az új készítmény úgy került szabadföldi felhasználásra, hogy elhallgatták annak illékonyságát.

Független kutatók, szabályozók, illetve a cég alkalmazottai nyilatkoztak a Reutersnek, elmondásuk alapján a Monsanto termékének bevezetése nem a megszokottak szerint zajlott. A cég ugyanis akadályozta a szer kulcsfontosságú független szakértők általi tesztelését, amit a környezetvédelmi ügynökség (Environmental Protection Agency – EPA) és szinte valamennyi szabályozó hatóság megkérdőjelezett. Jason Norsworthy (Arkansas Egyetem), Kevin Bradley (Missouri Egyetem) és Aaron Hager (Illinois Egyetem), független egyetemi kutatók a Reutersnek elmondták, hogy még azelőtt kaptak XtendiMax-mintákat a Monsantótól, mielőtt az EPA jóváhagyta volna annak használatát. Emellett a gyártó cég kifejezetten megtiltotta számukra az illékonyság tesztelését. Az egyik kutató beszámolója alapján ilyenre még nem volt példa, hogy az engedélyezési eljárás előtt szigorú iránymutatást kapott volna arra vonatkozóan, hogy mit vizsgálhat és mit nem.

Scott Partridge (a Monsanto globális stratégiai alelnöke) azzal magyarázta az esetet, hogy szükségtelen lett volna az illékonyság tesztelése, mivel a cég vizsgálatai szerint ez a készítmény kevésbé bizonyult illékonynak, mint a korábbi formula, amelyet a kutatók biztonságosnak ítéltek.

A sérült növényekkel kapcsolatosan még tart a vizsgálat, egyelőre nincs közvetlen bizonyíték arra, hogy az XtendiMax okozta a károsodásokat. *Világgazdaság, Reuters*

Válogatta és fordította:
Szeder Fruzsina

**** A főszerkesztő megjegyzése:** Sajnos a házi kedvencek kezelésére használt bolha és kullancsírtók nagy része ezt a hatóanyagot tartalmazza. Ezzel a kutyák, cicák folyamatosan kissé mérgezett állapotban vannak, vélhetően elszenvedve azokat a hatásokat, amelyeket a cikkben részleteznek, továbbá a hatása lehet a központi idegrendszerre, a májra és a pajzsmirigyre. Ismételt vagy hosszú távú érintettség esetén károsíthatja ezeket a szerveket. Ezek mellett egyes tudományos közlések „lehetséges rákkeltő"-nek is tartják! A házi kedvenceket is lehet a hazai kínálatban is fellelhető „fipronil-mentes" kezelésekkel hatékonyan védeni az ízeltlábú élősködők ellen! (RP)*

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK ITTHON ÉS A VILÁGBAN

IDŐPONT	ESEMÉNY	HELYSZÍN (SZERVEZŐ, HONLAP)
Szeptember 14-16.	BioFach Amerika	USA, Baltimore (www.biofach-america.com)
Szeptember 21.	X. FÖLDÉSZ FÓRUM	Budapest, BNV (www.keletiokotermesztok.hu)
Szeptember 21.	Next Organic Berlin	Németország, Berlin (www.nextorganic-berlin.de)
Szeptember 22.	Ökológiai Gazdálkodási Konferencia	Hungexpo Budapesti Vásárközpont, Kerámia terem
Szeptember 26-27.	Natúr és Ökológiai Kozmetikum Konferencia	Németország, Berlin (www.naturkosmetik-branchenkongress.de)
Szeptember 28.	„Komplex megoldások gyümölcstermesztőknek hagyományos és ökológiai szemléletben"	Vásárosnamény, Hunor Hotel
Október 15-16.	BioXpo • VitaSana	Belgium, Brüsszel (www.bio-xpo.be)
Október 21.	Szent Dömötör-napi Behajtási Ünnep	Hortobágy, Pusztai Állatpark (www.hortobagy.eu)
Október 22-24.	Natexpo	Franciaország, Párizs (www.natexpo.com)
*Október	Falusi Disznótor	Hortobágy, Vókonya tanya (www.viragoskut.hu)

A *-gal jelölt események pontos dátuma még nem ismert.

BioFach America (2017. szeptember 14-16.)
A BioFach America egyrészt kiemelkedő üzleti esemény, másrészt a bio ágazat szívügye is. Fontos összejövetel és kapcsolatépítési lehetőség is egyben az ágazat szereplői számára.

A BioFach America az Egyesült Államok keleti partvidékének legfontosabb ökológiai platformja. Itt találkozik a kereslet és a kínálat, a látogatók, illetve a kiállító vállalatok. 2016-ban 179 ökológiai tanúsítással rendelkező kiállító és 28 146 látogató vett részt a rendezvényen.

Natúr és Ökológiai Kozmetikum Konferencia
(2017. szeptember 26-27.)
A natúr és bio kozmetikumok egyre nagyobb népszerűségnek örvendő termékek. A kozmetikai ipar és a befektetők egyre nagyobb figyelemmel fordulnak a natúr kozmetikumok felé, valamint lépnek be ezek folyamatosan bővülő piacára. Az üzleti tényezők azonban éppen az ágazat büszkeségét jelentő értékeket veszélyeztetik. Mi a teendő egy kiszámíthatatlanul fejlődő piacon? A konferencián többek között erre a kérdésre is keresik a választ az ágazat képviselői.

Gyűjtötte és összeállította: **Balinné Selendy Eszter**

Malagrow Kft. – A biotermesztés szolgálatában is!

2015. óta a Malagrow Kft. az ökológiai gazdálkodásban is engedélyezett termék-portfólióval áll a biogazdálkodást folytató termelők rendelkezésére.

Az ökológiai gazdálkodók körében talán még nem igazán ismert a Malagrow Kft., ugyanakkor több mint 15 éve dolgozunk sikeresen a hazai piacon. **Fő profilunk a növénytáplálás:** biostimulátorok, lombtrágyák és tőzegkeverékek hazai forgalmazásával foglalkozunk. Kiemelt partnerünk az olasz Valagro cég, amely jelenleg is a világ vezető biostimulátor gyártó vállalata.

Eleinte a kertészeti kultúrákban használatos innovatív technológiák meghonosítása volt a fő célunk, mára azonban vállalatunk már a szántóföldi termesztésben is egyre nagyobb szerepet tölt be. Hosszú és kitartó szakmai munkával sikerült elérnünk azt, hogy termékeink ma már piacvezető pozíciót töltenek be a gyümölcs- és zöldségtermesztés területén. Eddig elsősorban a konvencionális termelőkkel alakult ki széleskörű üzleti kapcsolatunk, a piaci tendenciák és az ökogazdálkodás egyre erősödő szerepe miatt azonban úgy döntöttünk, hogy nyitunk ebbe az irányba is és termékeink, technológiáink egy részét elérhetővé tesszük a hazai biogazdák számára is.

A biotermékek piacán gyakorlatilag a konvencionális terményeknek megfelelő minőségű és külső megjelenésű árualapra van szükség az igényes fogyasztói körök eléréséhez. Meggyőződésünk, hogy a **versenyképes**, piacos **biotermékek előállításának** egyik **alappillére a tápanyag-utánpótlási módok, készítmények helyes megválasztása** és használata. Ugyanakkor a **professzionális ökotermesztéshez** rendelkezésre álló **input anyagok köre** meglehetősen **korlátozott**, valamint szűkös az az információ és hasznos tanács is, amellyel a hazai biotermesztés el tud indulni a versenyképes, hosszútávú fejlődés és rentábilis termesztés útján.

Mindezek fényében a **Malagrow Kft.** olyan **magas hatóanyag tartalmú lombtrágyákat, biostimulátort és mikroelem készítményt** kínál az Önök számára, **melyek** a hagyományos termesztésben már **széles körben bizonyítottak. Fontosnak tartjuk megemlíteni és kiemelni a magas hatóanyag tartalmat!** A biogazdálkodásban jelenleg rendelkezésre álló készítmények jelentős része ugyanis nagyon alacsony beltartalmi értékkel rendelkezik. Cégünk termékei koncentrált, a természetben előforduló növényi kivonatokat, hatóanyagokat tartalmaznak. Használatukkal csökkenteni tudjuk a szélsőséges időjárási körülmények okozta stresszhatásokat. Megelőző jelleggel alkalmazva őket egészséges, vitális, a külső hatásoknak ellenálló növényállományt tudunk létrehozni. Mikroelem készítményünk magas hatóanyag tartalmú és a gyors bejutásnak köszönhetően könnyen beépül, jól hasznosul.

Célunk, hogy a jól bevált technológiai elemek bevezetésével hozzájáruljunk a versenyképes ökológiai termelés kialakulásához, fejlődéséhez. Ehhez természetesen az egész országot lefedő képviselői hálózatunk is rendelkezésre áll! Szakmai tanáccsal, útmutatással állunk rendelkezésükre. Kérjük, forduljanak hozzánk bizalommal!

MALAGROW KFT

MALAGROW Kft. • Szolnok, Újszászi út 38.
Telefon: +36 56 514-160 • Fax: +36 56 515 050
www.malagrow.hu

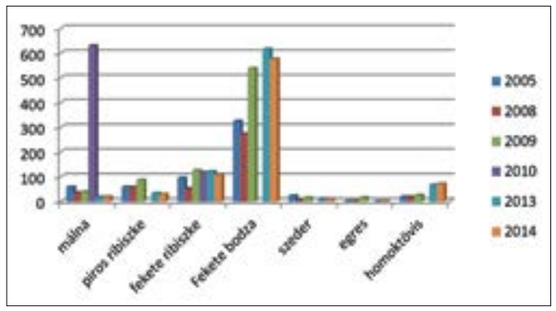

Málnatermesztés és az ökológiai átállás lehetőségének vizsgálata bernecebaráti gazdaságokban

Magyarország málnaültetvényeinek területi növekedése az 1950-es években indult meg. A termelés csúcspontját 1991-ben értük el, amikor 27 800 tonna termésmennyiséggel a tíz legnagyobb málnatermesztő ország közé kerültünk.

Napjainkra a málna ültetvények összes területe 644 hektárra csökkent hazánkban, melyről 2015-ben 1534 tonna gyümölcsöt szüreteltek. Az ökológiai gazdálkodással művelt málna ültetvények mérete szintén folyamatos csökkenést mutat, 2010-ben 623 hektár, 2015-ben 5 hektár állt ellenőrzés alatt *(1. ábra)*.

1. ábra | Bio bogyós gyümölcsök területének alakulása (ha) (Ellenőrző szervezetek éves beszámolói alapján)

2. ábra | Fertődi zamatos málnabokor (Bernecebaráti 2016) (Foto: Moczok)

Ez a jelentős visszaesés jellemzi Bernecebaráti málnatermesztését is, ahol három gazdaság málnaültetvényét vizsgáltuk. A bogyósgyümölcsök termesztése a falu életében nagy múltra tekint vissza – címerében is megtalálható a ribizli fürt és a málnaszem stilizált formában –, a hagyományos termesztéshez szükséges tudás szinte minden helybéli birtokában van. A község a Börzsöny-vidéki málnatermő táj része, ahol a bogyósgyümölcsök termesztése a filoxéra járvány megjelenése és a szőlőültetvények kipusztulása után indult fejlődésnek az 1950-es években. Az ültetvények összes területe hamar elérte a 90-100 hektárt, amely méret a TSz-ek felbomlásáig tartott. A málnaültetvények folyamatos csökkenése miatt mára Bernecebarátiban az összes málna terület alig haladja meg a 10 hektárt, ökológiai gazdálkodás alá vont terület jelenleg nincs.

A málnaültetvények vizsgálatának célja:

- Ökológiai gazdálkodásra történő átállás esetén a málna termesztése során alkalmazott technológiai elemek változtatása milyen mértékben szükséges.
- Az átállás milyen hatással lenne az ültetvények termelékenységére, jövedelmezőségére.
- Az ökológiai gazdálkodásra történő átállás elősegítené-e a málnaültetvények területének növelését, a lakosság megtartását, illetve növelését.

A vizsgálatba vont három gazdaság málnaültetvényének jellemzői:

- 1. sz. gazdaság málna területe 1 hektár, amely az önkormányzat tulajdona, szabadföldi zöldségtermesztéssel kiegészülve 8 ember számára biztosít munkát.
- 2. sz. gazdaság málna területe 1500 m^2, őstermelő műveli családjával együtt.
- 3. sz. gazdaság málna területe 2000 m^2, őstermelő műveli családjával együtt.

A málna alacsony hőigényű növény, már 5°C-on megindul a rügyfejlődés, 10°C-on a sarjnövekedés. A hazánkban termesztett fajták átlagos téli időjárás esetén télállóak. A málna fényigényes növény, vadon termő változata az erdőszéleken is a napfényes helyeken díszlik. Hazánk a málna termeszthetőségének déli határán van, ezért a magasabban álló domboldalak a kedvezőbb termőhelyek számára. A málna termesztésének egyik limitáló tényezője a víz – a málna tenyészidőszaka alatt 330-380 mm az ideális –, ami nem csak a termés mennyiségét, hanem minőségét is nagyban befolyásolja. Ahol lehetséges öntözéssel kell pótolni a szükséges víz mennyiséget. A vizsgált terület talajadottsága a málna igényének megfelelő. Az ültetvények területe (Börzsönyi-peremhegység kistáj) mérsékelten hűvös és mérsékelten nedves jellegű, cseres és gyertyános tölgyekkel, magasabb területeken bükkösökkel is fedett. A málna az erdőtársulások tagjaként az egyenletes víz ellátottságú, levegős, vályogos kötöttségű, magas szerves anyag tartalmú talajokat kedveli. A faluban és környékén a kissé vöröses vagy barnássárga, a löszné agyagosabb talajképző kőzet fordul elő. A térségben jellemző talajtípusok az agyagbemosódásos barna-, illetve a Ramann-féle barna erdőtalajok. Kiemelten fontos feladat a talaj tápanyagkészletének feltöltése, fizikai, biológiai és agrokémiai tulajdonságainak javítása a málna igényének megfelelően. A málnaültetvény telepítése során a következő fontos szempont a fajtaválasztás, az ültetvények kialakításának módja, az alkalmazott talajművelés és tápanyag utánpótlás, amelyek a növényi kondíciót, a betegségekkel és kártevőkkel szembeni ellenállóságot jelentősen befolyásolják. A térségben jellemzően termesztett málnafajta a Fertődi Zamatos (ÁE 1986), amely jó környezeti alkalmazkodó képessége miatt ökológiai gazdálkodásra is ajánlott fajta. Mélyhűtésre, konzervipari felhasználásra és friss piacra egyaránt a legkeresettebb. Gyümölcse közepes méretű, kb. 3 g, gömbölyded, élénkvörös, fényes, tetszetős formájú *(2. ábra)*.

Résztermőskéi jól tapadnak egymáshoz, kemény húsállományát és színét az érés folyamán és szedés után sokáig megőrzi. Harmonikus sav-cukor arányú, határozott málna zamattal. A bogyók megjelenése szép, egységes, kitűnő minőségű piacos termést ad. A guruló gyümölcs aránya eléri a 90%-ot (Kollányi in Porpáczy 2013).

A *telepítési rendszer* kialakítását a Kollányi (1990) által leírtak alapján vették figyelembe a gazdaságok, így a kisebb területű gazdaságokban az ideális méretű ültetvény kialakítást alkalmazták, míg az 1 ha önkormányzati területen a sortávolságot a nagyüzemi műveléshez alakították ki. A málnaültetvény telepítésekor átlagosan 10-15 évre tervezik annak fenntartását, ezért fontos, hogy jól megalapozott terv alapján történjen. A málna gyökérzetének nagy része a talaj felső 40 cm-es rétegében van, ezért elsődlegesen ebben a mélységben használja ki annak adottságait, ezért korlátozott mennyiségben képes felhasználni a talaj tápanyag- és víz készletét. Minél inkább megfelel a málna számára az általunk elért talajállapot, a jövőben annál kevesebb ráfordítás szükséges ilyen célú műveletekre. Első feladatként fogalmazható meg, hogy a terület vízgazdálkodását megvizsgálva megakadályozzuk a területen megjelenő víz megrekedését, a talajvíz esetleges megemelkedését. Amennyiben ezek valamelyike fennáll, az kizárja a területen a bogyós gyümölcsök termeszthetőségét.

A *terület kiválasztása* valamint a talaj előkészítése után következhet a telepítés. Kollányi (1990) a következőkben foglalta össze a sikeres málnatermesztés szempontjait:

- Talajforgatás és ültetés közötti idő – különösen tápanyagellátás, meszezés esetén – 6-8 hét.
- Őszi ültetés esetén a talajforgatással augusztus végeszeptember közepére végezni kell. Az ültetés idejére a terület aprómorzsás, porhanyós felszínű legyen.
- A termesztett hazai málnafajták öntermékenyülőek, ezért porzófajta nélkül ültethetők.
- A málna sorok É-D-i irányú elhelyezése a legkedvezőbb a fénykihasználás és az egyenletes gyümölcsminőség szempontjából. Lankás területen az erózió veszélye miatt lehetőleg a lejtőre keresztirányban ültessünk.
- Ültetés előtt a vermelőből kiszedett sarjkötegeket célszerű néhány órára vízbe áztatni.
- A sarjakról a sérült, túl hosszú gyökereket vágjuk vissza, a többi rész maradjon érintetlen.
- A málna ültethető kézzel, fúróval, vagy ekével nyitott barázdákba. Az ültető gödör mélysége 25-30 cm, olyan mélyre helyezzük a tövet, amilyen mélyen az anyatelepen volt.
- Amennyiben a talaj állapota indokolja, javasolt a beöntözés. Őszi ültetésnél 15-20 cm, tavaszinál 5-10 cm magas talaj feltöltés szükséges, amely védelmet nyújt a fagytól és a kiszáradástól. Az elültetett gyökérsarjak vesszőinek minél rövidebb visszavágása szükséges, mert az első évben a sarjak növekedésére és fejlődésére stimuláló hatással van.

Fertődi zamatos málna (Fotó: https://hu.wikipedia.org)

A telepítéshez és az ültetvény fenntartásához szükséges általános tudás a térségben élő gazdálkodók kezében van családok generációin keresztül. Így a Kollányi (1990) által leírt telepítési pontoknak megfelelően történt a gyökérsarjak ültetése. A telepítés műveletei ökológiai gazdálkodásra történő átállás esetén is alkalmazhatóak.

A málnaültetvények talajművelésének célja a termőterület gyomszabályozása, a felesleges sarjak eltávolítása, a talajnedvesség megőrzése, a trágyafélék bedolgozása és a talaj lazítása.

Árutermelő ültetvényekben, így a vizsgált területeken is a sorközművelést talajmaróval végzik, ügyelve a művelés mélységére, mivel a málna sekélyen gyökerező növény. Az ajánlott művelési időpontok ősszel és tavasszal vannak az aktuális talajállapot figyelembe vételével. Telepítés előtti talajfertőtlenítést egyik gazdaságban sem végeztek. Jelentős, talajlakó kártevők által okozott kártétel a telepítés óta nem fordult elő egyik táblában sem. Talaj-előkészítéskor a mélyszántás nem ajánlott, forgatásos talajművelet során elegendő a felső humuszos réteg mozgatása a gyökérzóna elhelyezkedése miatt.

A *művelési rendszer* kialakítása az ültetvényben szabályozhatja a fényviszonyok alakulását, a termőfelület nagyságát és az ápolási munkák elvégezhetőségét, végső soron a területegységenkénti terméshozamot és a gyümölcs minőségét. A legfontosabb elem az alkalmazott sor- és tőtávolság, mivel ettől függ az önárnyékolás és a használható gépek milyensége, a művelhetőség. Napjainkban sok estben a használt erőgépekhez igazítják a sortávolságot, ami így akár a kívántnál szélesebb is lehet. Hazai ökológiai adottságaink szerint a málna 1,0-1,4 m^2 tenyészterületet igényel (Kollányi 1990).

A bernecebaráti gazdaságok által alkalmazott művelési rendszerben az őstermelők a sor- és tőtávolságot 1,8 m × 0,6 m-re, az 1. sz. gazdaság 3,0 m × 0,6 m-re alakította ki. A Fertődi Kutató Intézetben Kollányi által 1968-ban végzett kísérletben kimutatták, hogy a várható terméseredmények a legkedvezőbben 1,0 m × 1,0 m sor- és tőtávolság mellett várhatók. A gazdaságok mindegyikében a sövényművelést alkalmazzák, a töves ill. gyalogművelés már csak a házi kertekben figyelhető meg. A támrendszer kialakítása sövényművelés esetén költségigényes, így a leggazdaságosabb és egyben tartós megoldás a faoszlopos, horganyzott huzalos támrendszer. Az oszlopok átlagosan 240 cm hosszúak, 50-60 cm mélyre kerülnek a talajba. Az alsó huzalt 120-130 cm magasan húzzák ki, míg a másodikat 160-170 cm-es magasságban.

Tápanyag utánpótlásra a legköltséghatékonyabban beszerezhető engedélyezett szerves anyag az egyik közeli gazdaságból származó extenzív szürke marha tartásból származó trágya. Átállás estén az ültetvények ápolása a termőfelület kialakítását illetően nem változna. Gondos odafigyeléssel, az alkalmazott mechanikai gyomszabályozási módszerekkel a gazdálkodók megfelelően kordában tudják tartani a gyomflórát. A málna ültetvények termőfelületének szabályozása a terméshozam érdekében a növényvédelemtől nem elválasztható, lényeges szempont. A sarjak kiválogatása, az első sarjnemzedék eltávolítása és a letermett, valamint felesleges vesszők kimetszése mind befolyásolja az ültetvény kondícióját, a termés mennyiségét és a bogyók nagyságát. A metszés három munkafolyamatot ölel fel: letermett vesszők eltávolítása, új sarjak ritkítása és a termő vesszők visszametszése.

Az ültetvényekben gombás betegségek közül Elzinoé (*Elsinoe veneta*), Didimella (*Didymella aplanata*) a leggyakrabban előfordulók. Az ellenük való védekezésre jellemzően réz-kén tartalmú lemosó szereket alkalmaznak. Az alkalmazott szerek az ökológiai gazdálkodásban is engedélyezettek és hatásos módszernek mondhatók az agrotechnikai módszereket kiegészítve, mivel a fertőzött vesszőket el kell távolítani.

Kártevők esetében a metszési munkák során – a ritkító metszéssel eltávolított vesszők között – megfigyelhető volt a gubacsszúnyog kártételével sebzett vesszők aránya *(3. ábra)*.

3. ábra | Málna gubacsszúnyog kártétel (Bernecebaráti, 2016) (Foto: Moczok)

A gubacsszúnyog kártétel nagy probléma, mivel a következő évi termővesszők válogatásakor nem a vesszők kondíciója, hanem a fertőzöttség mértéke a mérvadó. A málna-gubacsszúnyog a szakirodalmak szerint kisüzemi ültetvényekben nem jelentős, egy nemzedékes faj. A gubacs a lárvák áttelelésére szolgál, melyek tavasszal befejezik táplálkozásukat. Az imágók májustól július végéig rajzanak, majd a nőstények lerakják lárváikat a rügyek mellé, vagy a levélhónaljba. A bőrszövet alá hatoló lárvák szövetburjánzást indukálnak, ez okozza a gubacs kialakulását, amiben áttelelnek (Pénzes in Porpáczy 2013). A gazdaságokban vegyszeres védekezést nem folytatnak ellenük, mivel általános vélekedés, hogy a számuk visszaszorítására a metszési munkálatok elegendők. Az ültetvények átállása esetén az ökológiai termesztési rendszerbe is illeszthető a módszer.

Az 1. és 3. sz. gazdaságokban öntözőrendszert telepítettek. Az 1. sz. gazdaságban gyökérzónás öntözésre van lehetőség, míg a 3. számú gazdaságban csepegtető rendszerűt használnak a tenyészidőszakban az érés idején, amikor legnagyobb a málna vízigénye. Fontos a nedvesség utánpótlása, mivel a málna termőképességét leginkább befolyásoló tényezők sorrendben a következők: csapadék 55%, talaj 30%, hőmérséklet 15%.

A málna betakarítása – általában június közepétől július végéig tart – a legkritikusabb időszak az ültetvény jövedelmezősége szempontjából. Ezért javasolt előre megtervezni a betakarítás menetét, a kézi munkaerő szükségletet, valamint megkeresni a lehetséges értékesítési csatornákat. A bogyós gyümölcsök közül a málna a legkönnyebben romló gyümölcs, szedése odafigyelést igényel. A szüret optimális érettségi állapotban történik, amikor a bogyó teljesen pirosra beszíneződve eléri tökéletes ízét és zamatát, valamint ekkor választhatók le a szemek legkönnyebben a vacokkúpról úgy, hogy a terméscsoport nem sérül.

A leszüretelt termést kétféle árucsoportba soroljuk:

- Gurulós: a terméscsoport résztermései maradéktalanul együtt maradnak, kemények, fénylő színűek, fajta azonosak és száraz felületűek.
- Lé málna: a szemek résztermései szétválnak, általában túlérettek.

A vizsgált gazdaságokban a gurulós minőség előállítására törekednek, ezért a málna szedése 1-2 naponta történik, amire a kora reggeli vagy a késő délutáni órák a legmegfelelőbbek. A leszedett gyümölcsöt minden esetben árnyékos helyen kell tartani az elszállításig. A piacra szánt málnát 25-50 dkgos töltő tömegű műanyag tálkákba szedik közvetlenül, míg a mélyhűtésre szánt gyümölcsöt először 60-80 dkg befogadóképességű kis vödrökbe szedik, melyből műanyag fóliával bélelt 1,5-3,0 kg töltőtömegű rekeszekbe öntik. Az 1-2 napig tartó friss értékesítés akkor lehetséges, ha a szürettől számított két órán belül a málna előhűtésre kerül, ezért a szedést követően minél rövidebb időn belül el kell érni a 0°C tárolási hőmérsékletet, így a málna relatíve hosszabb ideig lesz értékesíthető. Mivel a málna telepítése, művelése, szedése kézimunka igényes, ezért ökológiai málnatermesztésre történő átállás esetén a málna árában jobban érvényesíthető lenne a termesztési mód és a termék minőségének az értéke. A bio málna tárolása során is az ökológiai gazdálkodás irányelveiben, a törvényi szabályozásnak megfelelően kell eljárni, konvencionális termékektől elkülönítetten kell kezelni, tárolni, szállítani.

A vizsgált gazdaságokban a 2016-os év termésátlagai a málna számára kedvezőtlenebb klímaviszonyok miatt alacsonyak voltak. A jó volumenű ültetvények terméshozama átlagosan 10 t/ha körül várható, a bernecebaráti málnaültetvényekben 4-5 t/ha terméseredményt sikerült elérni. A várttól jelentősen elmaradó termésátlagok tekintetében még inkább felértékelődik a málna piaci árának jelentősége. 2016-ban a konvencionális felvásárlási ár a községben 550 Ft, míg a termelői piaci ár 1500 Ft volt; az ökológiai felvásárlási ár 640 Ft volt, míg az ökológiai termelői piaci ár 2 000 Ft körül alakult. Az ültetvények telepítése mindig nagyobb gazdasági kockázattal jár a többi mezőgazdasági tevékenységgel összevetve. Beruházási döntések esetében az egyik legfontosabb kérdés, mennyi idő alatt térül meg a befektetés. A beruházás összege a következőkből tevődik össze: szaporító anyag, talaj-előkészítés, telepítés költségei, tápanyag-utánpótlás, növényvédelem, növényápolás, támrendszer és öntözőrendszer kialakítása, betakarítás. A statikus megtérülést számítva (Illés 1997) az ökológiai gazdálkodásra történő átállás esetén a területek megtérülési ideje 5 év, míg konvencionális termelés mellett 7 év.

$$\textbf{Megtérülési idő} = \frac{\text{Beruházás összege}}{\text{Évenkénti átlagos nyereség}} \; [év]$$

Összességében megállapítható, hogy a termőterületek elhelyezkedése, az ültetvények kialakítása az ökológiai málnatermesztésnek megfelelő. A termésátlagok növelésére málna ültetvényekben példa nélküli a mulcs alkalmazása, ezért a csapadékszegény nyár eleji időszakban valamely környezetkímélő, nedvességmegtartó módszer alkalmazását javasoljuk. A feltételek a faluban rendelkezésre állnak, az önkormányzat tulajdonában van egy aprító gép, ami a lakosság által kimetszett fahulladékok aprítását szolgálja. A faapríték kiválóan alkalmas lenne a sorok és sorközök takarására, amely csökkenti a taposási kárt és a talajtömörödést is. Ezzel a módszerrel a termésátlagok akár 70%-kal növelhetők, míg a művelés költségei – sorközművelés, öntözés –, a műveletek során felhasznált energia mennyisége minimálisra csökkenthető.

Az ültetvények méretét, az élőmunka igény mértékét és a málna piaci helyzetét figyelembe véve a málnatermesztés jelenleg a kis családi gazdaságok tevékenységének diverzifikálására alkalmas, jövedelmezősége szép eredményeket adhat, ha a gazdálkodó saját értékesítési csatornákat keres, pl. termelői piaci értékesítés. A málna ültetvények megtartása és átállítása ökológiai gazdálkodásra növelné a bernecebaráti gazdaságok település életében betöltött szerepét. Saját védjeggyel – pl. „Bernecei Bio Bogyós”, illetve „Oltalom alatt álló földrajzi jelzés” – ismertebbé tenné a bernecebaráti málnát, a termesztés hagyományait, növelné a térség és a település természeti és kulturális értékeinek ismertségét is.

Moczok Dóra *egyetemi hallgató*
Dr. Varga Adrienne *egyetemi adjunktus*
SZIE Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar Gödöllő

TISZTELT BIOMÉHÉSZ PARTNEREINK!

Ahogyan azt utóbbi időben Önök is tapasztalhatták, egyre gyakoribbá vált a Biokontroll ellenőrzései során az EU bio rendeletekben előírt, kockázatelemzés alapján történő mintavétel, többek között a méhészeti termékekből is. Egyre nagyobb az esélye annak, hogy a termelők méze analitikai vizsgálatra kerül, vagy valamilyen szermaradványra hivatkozva nem veszi át a vevő a bioterméket.

Az elmúlt években azt tapasztaltuk, hogy a méhészeti termékekből (mézből, propoliszból, viaszból) vett mintákban, sok esetben az ökológiai gazdálkodásban nem engedélyezett szereket mutatott ki a laboratóriumi vizsgálat. Leggyakrabban a konvencionális méhészetekben használatos amitráz, a kumafosz és a tau-fluvalinát hatóanyagok jelenlétét detektálták. Ezek a biométészetben nem engedélyezett anyagok, tehát a jelenlétük a legkisebb mennyiségben sem megengedett a biotermékekben.

A kimutatott értékek minimálisak voltak ugyan, nem érték el a konvencionális méhészetben megengedett határértékeket, de jelenlétük technológiai hibára figyelmeztet. Köztudott, hogy a mézvizsgálatoknál is alkalmazott műszeres analitikai módszerek az elmúlt években tökéletesedtek. A ma alkalmazott műszerekkel a korábbi mennyiségek töredékét is ki tudják mutatni, emiatt ma már azok a mézek is kifogásolhatóak, amelyek néhány éve még gond nélkül a polcokra kerülhettek.

A konvencionális mézekre vonatkozó maximálisan megengedett szermaradvány határértéke (az ún. MRL) pl. az amitráz esetében 200 mikrogramm/kg (= 0,2 mg/kg). A minőségvizsgáló mézlaborok régebben, illetve most is a legtöbb esetben 10 mikrogramm/kg (= 0,01 mg/kg)„mélységig” vizsgáltak. Az így megfelelt biomézekben tehát a fenti – konvencionális – értékhez képest huszad annyi amitráz sem volt!

A vizsgálatok érzékenysége azonban már egy nagyságrenddel tovább nőtt, így elérte az 1-2 mikrogramm kimutatási határt! Sajnos, ezen a mérési szinten (ez már 1/1milliárd!) fordulnak elő az említett problémák.

Az európai bioméz jelentékeny részét a magyarországi méhek gyűjtik, ezért különösen fontos a hazai ökológiai méz minőségének és megbízhatóságának megőrzése.

Felhívjuk a biométészek figyelmét, hogy az eddigi tapasztalatok szerint a fenti vegyületek a szennyeződött viaszból is átjuthatnak a mézbe és egyéb termékekbe is. Kérjük, hogy a viaszfeldolgozó és műlép-gyártóval történő egyeztetések során fokozottabban ügyeljenek a viaszműlép cserére, nehogy esetleg a hagyományos méhészetekből származó, nem engedélyezett hatóanyagokkal szennyezett viaszból készített, vagy azzal keveredett műlép kerüljön az ökológiai rendszerbe. Egyeztessenek a gyártóval a minimális feldolgozható mennyiségre vonatkozóan, így az adott tétel a feldolgozás és a műlépgyártási technológia során nem keveredhet más viasszal. Próbálják megszervezni biométész körökben, hogy az ellenőrzött méhészetekből származó viasz ne keveredjen a konvencionális alapanyaggal, illetve késztermékkel.

Az átállás alatti méhészetekben a régi lépek kiselejtezéséből kapott viaszt nem szabad műlépként visszajuttatni a méhcsaládokhoz! Ebben az esetben a lépkészlet csak látszólag újulna meg, mivel a korábbi, több éves, ökológiai méhészetben nem engedélyezett vegyszerrel és azok szermaradványaival erősen szennyeződött viasz ismét visszakerülne a rendszerbe.

Az engedélyezett védekező szerek és módszerek alkalmazása mellett ügyeljenek a beszerzett viasz/műlép ökológiai eredetére, a megbízható és keveredés-mentes feldolgozására is. Felhívjuk a figyelmet a megfelelő viasz-feldolgozási-, raktározási-, beszerzési- és kezelési eljárásra, továbbá a hasonló szennyeződések elkerülését biztosító helyes gyakorlatra.

Budapest, 2017. augusztus 25. ***dr. Roszík Péter – dr. Szalai Tamás***

HAGYOMÁNYOS GYÜMÖLCSASZALÁS

Az ember a történelem korai korszakaitól kezdve a gyűjtögetett termények (gyökerek, hajtások, termések stb.), az elejtett és megfogott állatok tartósításának környezeti feltételei és véletlen megfigyelésekből kialakult módszerei hosszú megfigyelésekből születtek. A hideg és mérsékelt égöv alatt a fagy hatása, a jég felhasználása csakúgy megjelent konzerváló eszközként, mint a száraz, sivatagos területeken az aszalás, vagy szárítás és a sóval való dehidratálás.

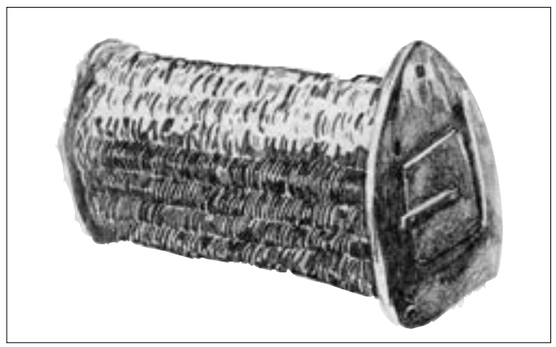
Kényelmi okokból kissé feledésbe merültek ezek a módszerek ugyan, de újra felfedezték a gyümölcsfélék aszalását. E rövid szemle ízelítőt ad a Kárpát-medencében, főleg a magyar etnikum körében használt aszalási módszerekről, amelyeket a magyar néprajz tudomány alaposan fel is dolgozott. A szerző a gyümölcsaszalásnak különös fontosságot tulajdonít, mert világszerte az ipari méretekben készült szárítmányok nem ekvivalensek a jóval kisebb beltartalmi érték veszteséggel járó hagyományos aszalványokkal.

A valódi aszalványok táplálkozás élettani értelemben is sokkal jobbak, ráadásul modern módszerekkel és kisüzemi módon is viszonylag könnyen előállíthatók.

Az aszalás történelmi korszakai a következők voltak:

1. A növényi termények gyűjtögetésével szinte egy időben elkezdődött a felesleg megőrzése aszalással (12. évezredtől kezdődően).
2. A neolitikus forradalom után a Közel-Kelet irányából Európában is (Kr. e. 4. évezred) megjelent; Délkelet-Ázsia területén sokkal előbb (Kr. e. 8. évezred).
3. A száraz szubtrópusok (mediterrán) és főleg a sivatagi területek spontán módon kínálták az aszalás lehetőségeit.
4. Európában, a Közel- és Közép-Keleten számos lelőhelyről ismertek aszú gyümölcsök (feltehetőleg inkább akcidentális esetekből keletkeztek).
5. A gyűjtögetésből származó vad gyümölcsök többnyire könnyen aszalhatók (mégis kevés a lelet: ugyanis elfogyasztották!).
6. A korai görög, majd római korban már nemcsak jól ismerték egyes módszereit, hanem írott forrásaink is vannak róla!
7. Theophraszthosz, majd Cato, s a Kr. u. IV. században Palladius már szinte mindent tudtak az aszalásról, akárcsak az oltásról.

Az aszalás tehát a legősibb tartósítási eljárás, már a Kínai Birodalomban is alkalmazták. Az ókori görögök, rómaiak is így tartósították élelmiszereik nagy részét (még a halat, húst is). Őseink legtöbbször napon vagy tűzön aszaltak terményeket, termékeket. A répacukor megjelenéséig a gyümölcsök tartósításának ez kizárólagos módja volt. Erre a célra aszalókat és sütőkemencéket építettek.

1. ábra | „Kópic" egyszerű aszaló (MNL I. kötet)

Az aszalás legfőbb előnyei: megőrződnek a beltartalmi értékek, nem igényel tartósító szereket, hónapokig, olykor évekig felhasználhatók maradnak; helyigényük fele, akár tizede a friss gyümölcsének.

Az újkor hajnalától egyre több forrás olvasható a gyümölcs aszalványokról, eddig mintegy 35 faj aszalványával találkoztunk a régiségekben. A Kárpát-medence természeti, florisztikai adottságai kiválóak a gyümölcsfélék aszalására. Az elterjedtségét főleg erdészeti, kulináris és piaci források bizonyítják. Kiemelkedő bizonyíték a svájci Konrad Gesner Horti Germaniae műve, Antoine Mizald vagy Villanovai Arnold írásai, továbbá Lippay János Calendaruma (1661), Posoni kertje (1664-1667) és Nadányi János Kerti dolgok leírása (1669), mindezek összegezték a tudományos és a népi aszalási tapasztalatokat. Gesner közlését a magyar gyümölcs és zöldség aszalványokra fontos emléknek tekintjük.

Az aszalt szilva már egy 1522. évi oklevélben is szerepel, 1558-ban pedig „Aszú Besztercei szilva" néven olvasunk róla. Konrad Gesner (1552), Valerius Cordus (1561) egyaránt említik, hogy *„a magyar szilvát a gyógyszertárak aszalva tartják (…) hozzánk az aszalt szilvát Magyarországból szállítják…"*, Matthiolus orvosi könyvében (1554-ben) a *„Pannóniából és Erdélyből szállított aszalt szilváról"* találunk leírást. Tabernaemontanus XVI. füveskönyvében pedig arról tájékozódhatunk, hogy a hajdani Damaszkuszi szilva helyett *„most (már) a magyar aszalt szilvát tartják (ti. az apothékákban)"*. Elsősorban Németországba, Svájcba, Ausztriába, Franciaországba, Lengyel- és Csehországba szállítottunk, de Európa szinte minden gyógyszertárában árusították.

Veszelszki (1798) szerint a Magyar vagy Besztercei szilvát már II. András király idejében is jól ismerték eleink, ami a Közel-Keletről, vagy a keleti steppékről került hozzánk.

2. ábra | Modern aszalóház (2003)

A leghíresebb Besztercei szilvánkat Magyarka, Kék szilva, Őszi aszaló, Házi szilva vagy Hosszú szilva néven említik a források, amely a Szerémségből, majd a Felső-Tiszavidékről és Erdélyből szintúgy ismert. Leibitzernél (1798) ezt olvassuk: *„A Magyar, Besztercei- vagy Vasszilvát az első hely illeti meg, mint az ország értékes termékét. Pompás asztali gyümölcs, aszalva messze szállítják."*

A jól aszalható gyümölcsfajok száma 30-nál is több ma a világon, nálunk a szilván kívül az alma, körte, meggy, sárgabarack és füge aszalásának volt nagy hagyománya. Újabb módszerek, gyümölcs kezelések révén, pl. a körtét, az őszibarackot vagy a cseresznyét cukros, citromsavas, szódabikarbonátos vízben áztatják aszalás előtt. A következő oldalon a *táblázat* nemcsak egzotikus gyümölcsfajokkal, hanem a Kárpát-medencében ismert és aszalt vadgyümölcsökkel is többet tartalmaz. Történelmileg a Szerémség, Zala, Ormánság, Erdély, Tiszahát és a Felvidék egyes területei számítottak fő „aszalós" helyeknek. Kétségtelen a szilva volt akkor a legfontosabb faj; a tiszai, vagy a Maros-menti ártér szilvaérés idején kékre változott. Lippay (1667) már írt ezekről a hullámtéri gyümölcs ligetekről.

De alkalmas volt aszalásra a későbbi tapasztalatok alapján az Ageni, Nyári aszaló és Fehér szilva, vagy a Vajalma, Gravensteini és Jonathan; kiváló nyersanyagot és terméket adott a Kálmán, Vilmos és Szegfű körte; továbbá a Vad- és Ropogós cseresznye vagy Arató- és Vörösmeggy. A múlt század elején új fajtákból bővült a fajta-lehetőség, pl. Elberta és Champion őszibarack, Rózsabarackok és a Mandulakajszi aszalásra ugyancsak alkalmasnak bizonyultak. Mára szinte ipari méretűvé vált a gyümölcsszárítás a világ bizonyos részein, ami azonban nem egyenlő értékű a hagyományos aszalással; de szinte minden gyümölcsfajból lehetséges jobbgyengébb terméket előállítani.

3. ábra | Konrad Gesner, szilva aszalványunk méltatója Zürichben (1996)

A vékonyhéjú és nyárvégén már érett gyümölcsöket általában napon aszalták (eszközök: aszaló cserény, kosár, tálca stb.), napközben a legyek és darazsak ellen tüllel fedték. Éjszakára hűvös és nedves időben száraz és fedett helyre vitték a cserényeket, kasokat, tálcákat, hogy megelőzzék a gyümölcsök penészedését. Az őszi érésű, valamint vastaghéjú és viaszos felületű gyümölcsöket inkább tűzön aszalták (hagyományos tűzhely, aszaló kemence, aszaló ház volt a gyakoribb). Földbe vájt aszalók a szőlőhegyeken több évszázadig is működtek, de mára már nyomuk sem maradt.

Kemencékben, kemencés aszalóházakban történő aszalást még napjainkban is végeznek, amelyeknek aszaló terét samottos sárral tapasztották le. A kemencés házakban vidéken és a tanyavilágban kenyérsütés után tették be a sütőtérbe az aszalni való gyümölcsöt, manapság pedig a sparhelton (persze ahol még van!) és annak sütőjében, vagy cserépkályha tetején, néhol már elektromos fűtésű eszközben vagy napkollektoros aszalóban végzik.

A füstös konyhában (Őrség), földbe vájt aszalókban (Zemplén), vagy kemencés aszalóházakban történő aszalás képezi az archaikus építményeket; viszont a reform táplálkozás népszerűsége a városi aszalást is divatba hozta. A hamuban aszalás kemény héjú gyümölcsök vagy egész almák gyors aszalására való. Egy-két hét is kell jó minőségű és eltartható aszalvány elkészítéséhez. 6 kg alma, 6-7 kg körte, 5-6 kg (sárga- és őszi) barack, 4-5 kg füge 3-4 kg szilva és 2-3 kg cseresznye és meggy gyümölcsből nyerhető 1 kg aszalvány.

4. ábra | Házi módszerrel készített őszibarack szeletek (2000)

5. ábra | Sárgabarack „pasta” – kénezés nélkül (2017)

Sokan az aszalványokat szobahőmérsékleten utánszárítják, és légmentesen tárolják, hogy a penészedést biztosan elkerüljék. Az aszalt gyümölcs képes felvenni a környezeti nedvességet, de védetten a jó minőségű termék tartja maradék nedvességét, és rugalmas marad. A kész aszalványokat száraz, hűvös helyen tárolják; vászonzacskóban, üvegben, olykor tört paprikát szórnak a tetejére (Csongrádban, Békésben, Bácskában). Az elkészült aszalványt, mint bagolytüdőt vagy susinkát jobbára böjtös ételekbe használták, vagy ún. ’nyálazónak’ a fonóban a rokkánál. Nem kizárólag böjti ételekben is találkoztunk aszalványokkal, kissé édesített lével felöntve kompót készült belőle. De most a modern konyhában, töltött húsoknak remek alkotóelemei lettek az aszalványok.

Az aszalás Kárpát-medencei történetében más, mára feledésbe merült módszereket is feljegyeztek, ilyen volt az előfőzéses módszer. Leginkább őszi és téli körte (a nyáriak napon könnyen aszalhatók) és birs szeleteket előfőzték. Zilahy (1892) könyvében például a Fojtós körte és birs esetében egyaránt előfőzést javasolt. Viszont a túlérésre, levesedésre hajlamos gyümölcsöknél csak a gyors aszalást ajánlották, de elkerülve a karamellizációt.

A rosszul aszalható, a túl leves és barnuló, magas polifenol tartalmú gyümölcsöket nyersfa asztalokon szétpasszírozva napon szárították. Ám minden más esetben is a gyümölcsöt legyektől, darazsaktól tüllel védték. Majd pedig a készterméket, mint a szárított dohánylevelet felsodorták; a XIX. század második felétől nagyon kedvelt alföldi és délvidéki csemege volt. Annyira feledésbe merült, hogy török neve is eltűnt a közbeszédből (pasta), Iránban e módszert ma is sokfelé alkalmazzák. A fekete eper aszalása igazi hungarikumnak tekinthető, fémmentes szitán vagy gyékényen elterített gyümölcsből készült a „szegény ember malosája” (Abádszalókon).

Surányi Dezső

Gyümölcsfaj	Refrakció (%)	Invert cukor (%)	Sav (%)	Pektin (%)	Rost (%)	Hamu (%)	Víz (%)
alma	13,6	8,1	0,71	3,2	1,2	0,4	84,4
ananász	12,8	11,9	0,71	1,8	0,4	0,5	85,9
banán	13,9	11,4	0,25	2,6	0,4	0,9	88,2
birs	13,9	7,4	0,93	3,6	1,9	0,6	86,4
citrom	9,2	0,4	2,45	0,3	2,1	0,4	85,2
csemegeszőlő	17,6	5,6	0,77	1,1	2,2	0,4	79,2
cseresznye	12,9	9,5	0,75	1,1	4,7	0,6	80,5
egres	9,7	8,5	1,42	2,4	2,7	0,6	86,4
fekete bodza	26,8	4,7	0,58	3,5	2,9	1,1	92,2
fekete eper	14,1	9,2	1,86	2,1	0,9	0,6	84,7
füge	17,4	15,5	0,08	1,6	2,8	0,6	78,9
görögdinnye	6,4	5,1	0,11	2,8	0,8	0,4	91,3
hamvas szeder	h5,8	5,7	1,29	1,4	5,2	0,5	87,5
háziberkenye	6,9	6,8	3,09	4,2	0,5	1,1	88,2
háziszilva	12,4	8,4	1,03	4,9	5,2	0,6	83,3
húsos som	10,1	6,1	1,26	3,3	2,7	0,6	83,2
kék áfonya	9,1	7,2	0,97	0,5	3,9	0,5	86,2
körte	11,1	7,9	0,33	3,9	0,1	0,3	84,7
málna	7,4	3,9	1,29	1,4	6,1	0,4	86,2
mandarin	11,9	8,8	0,82	2,2	0,5	0,6	87,6
naspolya	13,3	6,9	1,.12	3,2	2,8	0,8	82,7
narancs	10,1	7,8	1,33	2,3	2,6	0,4	86,3
őszibarack	12,7	4,5	0,79	6,2	5,7	0,7	90,2
piros ribiszke	8,7	5,6	1,93	0,2	4,3	0,7	85,5
ringló	10,1	6,1	0,97	2,6	0,6	0,5	80,8
sárgabarack	11,8	5,1	1,03	6,2	6,9	0,8	81,2
sárgadinnye	4,3	5,1	0,12	2,9	5,5	0,3	94,6
szamóca	8,9	0,6	1,04	1,8	1,7	0,6	88,9
vadrózsa	21,8	3,8	1,29	4,9	9,8	3,3	73,9

A gyümölcsfajok beltartalmi értékei (HÉRICS – TÓTH 1926)

A szőlő és a bor szerepe a táplálkozásban

A publikációm célja felhívni a fogyasztók, elsősorban a hazai lakosság figyelmét a szőlő gyümölcskénti fogyasztásának előterébe helyezésére, az abból készített termékek, a must és a bor felhasználásának jelentőségére, továbbá mindhárom terméknek az egészségre gyakorolt kedvező hatásának ismertetésére.

A SZŐLŐ, MINT GYÜMÖLCS

A szőlőnek a zamata, íze fajtánként változó. Különösen kiemelkednek a csemege fajtáink, de emellett a jól beérett, egészséges borszőlő fürtök fogyasztása is szóba jöhet. A borszőlők felvásárlási ára évek óta alacsony, ezért érdemes szüret előtt a szép, hibátlan, jójzű fürtöket ha érettek (kóstolással eldönthető), leszedni és fogyasztásra felhasználni vagy értékesíteni. Az érett, egészséges szőlőszemeket későbbi fogyasztásra tartósíthatjuk fagyasztással, befőzéssel, dzsemfőzéssel, de hűvös helyen történő felakasztással is tárolhatjuk.

A szőlő fontos és értékes cukor-, ásványi anyag- és vitamintartalma miatt egészséges, tápláló, jóízű gyümölcs. A cukor felerészben szőlőcukor, mely a szívizom energiaellátója. A szőlő magjában levő olaj a szervezet számára fontos anyagnak számít, ezért fogyasztásakor a magját meg kell rágni. Így lehetővé válik a gyomorban a szőlőmagban levő 20-30% mennyiségű olajnak a szervezetbe való felszívódása. A szőlőmagolaj étolajként is felhasználható. A szőlőmagban 10-től 100 szorosan magasabb az antioxidáns tartalom, mint a szőlő bogyó többi részében.

Tudatában vagyok, saját gyakorlati tapasztalatomból, hogy a borszőlők előtt jóval korábban érő csemege fajták termését több tényező veszélyezteti és csökkenti (pl. növényi betegségek, kétlábúak dézsmálása, rovarok és madarak károkozása). Emiatt is figyelmet érdemel a szép, egészséges borszőlő fürtök saját fogyasztásra és értékesítésre történő felhasználása. A hazai csemegeszőlők leérése utáni időszakban olcsó borszőlők kerülhetnek a család és a fogyasztók asztalára.

A SZŐLŐMUST ÉS A MUSTSŰRÍTMÉNY

A must a szőlőszemekből kinyert lé, minősége függ az időjárástól, a termőhelytől, annak fekvésétől, a fajtától, a művelési módtól, az alkalmazott technológiától (konvencionális, integrált, öko-bio) és a szüret időpontjától. A felsoroltakhoz szakértelemre, gyakorlati tapasztalatra és nagy elhivatottságra is szükség van, hogy olyan mustot állítsunk elő, amely jó mustnak, mustsűrítménynek és boralapanyagnak felel meg. Általában 1 kg tiszta must összetétele: víz 700-800 g, cukor 100-200 g (különleges esetekben ettől magasabb is lehet), sav 8-15 g (titrálható), ásványi anyagok 2-4 g, tannin 0-2 g (cserzőanyag), fehérje 2-10 g, színanyag 50-500 mg/l, vitaminok 20-30 mg/l, aromaanyagok 0,8-1,2 g/l. A must önmagában, mint kellemes ízű, alkoholmentes ital fogyasztható, hosszabb ideig csak tartósítva tárolható (erre legjobb bioeljárások: gyenge kénezés, fagyasztás és hőkezelés). A mustot felhasználhatják üdítő italokhoz, továbbá vákuumos bepárlással sűrítményt készíthetnek belőle. A sűrítmény felhasználható mustjavításra, különböző termékek édesítésére és hígítva üdítőitalként. Törekedni kell a must és a mustsűrítmény humán tápanyagkénti felhasználásának növelésére.

SZŐLŐBOR

A szüret a borkészítés kezdete, a szőlő nem utóérő, mint több más gyümölcs, ezért a betakarítás időpontját a legkedvezőbb érési fokozatban kell megválasztani. A bor szempontjából nagyon fontos, hogy a bogyókban felhalmozódott cukor és a benne lévő értékes savak egyensúlyban legyenek. A legjobb minőségű szőlők a hegyi és a dombvidéki jó fekvésű termőhelyekről szüretelhetők. A magas fekvésben a legritkább az elfagyás veszélye, a napfényes domb- és hegyoldalak a legjobb szőlőérlelő helyek. A felsoroltakhoz még minőségnövelő tényező, ha a terület talaja vulkáni kőzet és a szőlő tápanyag szükségletét az biztosítja. A borok vásárlásakor érdemes figyelembe venni és előnyben részesíteni a jó termőhelyekről való származást.

A szőlő főterméke a bor, mely a benne lévő alkoholtartalom, szőlő- és gyümölcscukor, glicerin, aldehidek, szerves savak és sók révén tápanyagnak minősül. 1 liter 10 fokos bor 700 kalóriát szolgáltat. Étkezéskor fogyasztva, a bor jó étrendi hatása miatt, gyógyszernek is minősíthető. Kedvezően befolyásolja a gyomor- és a bélműködést. Akinek kevés a gyomorsava, az a bor savait (borkősav, almasav, citromsav stb.) savpótlásra is felhasználhatja. A szervezet zsír- és nitrogén gazdálkodását a bor jelentősen javítja. A borban (különösen, ha vulkáni talajon termett szőlőkből készítették) lévő fontos ásványi elemek gyarapítják a szervezet háztartását, ezt segítik elő még az egyéb alkotórészei is, pl. fehérjék és az aminosavak. A nem vulkáni talajon termelt szőlők talaját ajánlott riolittufa (vulkáni hamu) őrleménnyel kezelni, javítani.

A bor a felsorolt beltartalmi értékek miatt jelentős szerepet játszik a hagyományos ételeink elkészítésénél. A magyar gasztronómiában italként előkelő helyet foglal el, mint az ünnepi étkezés elengedhetetlen tartozéka. A bor kulturált fogyasztása legyen mindenkor az irányadó számunkra, elégedjünk meg a jókedvre és örömre hangoló varázsával. Ettől eltérve, mértéktelenül fogyasztva a szervezetre ártalmas méreggé válhat. Ide illik és betartásra javasolok egy régi magyar közmondást: „Légy mindenben mértékletes, hosszú lesz így az életed!”

A BOR GYÓGYHATÁSÁVAL KAPCSOLATOS SAJÁT TAPASZTALATOK

Ifjúkoromtól borszerető ember vagyok, a többi italokat egyáltalán nem fogyasztom. A száraz és az aszúborokat kedvelem, és amíg nem rendelkeztem saját termelésű borokkal, a családi szükségletet mindig megbízható termelőtől vásároltam. Saját készítésű borokkal 1986 óta rendelkezem, így azóta ezek biztosítják a családi szükségletet. A bor gyógyhatásával kapcsolatos megfigyelésemet az alábbiakban próbálom megfogalmazni. Kb. 10-15 évvel ezelőtt történt, hogy súlyos családi betegségek közepette mintegy 1,5-2 évig nem fogyasztottam egyáltalán bort. Ez alatt az idő alatt egy nagy vesekövem keletkezett,

amellyel urológiai kezelésre szorultam. A klinikán, mivel a kő fekvése nem tette lehetővé annak a szétverését, infúzió, tea, és sörkúra következett. Tekintettel arra, hogy a felsoroltak nem hoztak eredményt, műtéti beavatkozást helyeztek kilátásba. Az utóbbi miatt visszamenőlegesen értékeltem egészségügyi helyzetemet és arra a következtetésre jutottam, hogy az általam kedvelt savas boraimnak 1,5-2 évig történő kimaradása alatt keletkezett a meglévő vesekő. Mivel egyetemi tanulmányaim alatt kémiával igen sokat foglalkoztam, ismerve a kő összetételét javasoltam az urológus szakorvosnak, hogy egy száraz savas bor és szódavíz keverékből próbáljunk meg egy fröccskúrát. Az utóbbit 12 napig alkalmazva és ezt követően az ultrahang vizsgálatot elvégezetve az eredmény: nem volt kimutatható vesekő. Az utóbbi minden kellemetlen következmény nélkül a kúra alatt feloldódva távozott a szervezetből. A következtetés egyértelmű: a labor által is analizált vesekő CaO_2-ot tartalmazott, amit a borban és szódavízben levő sav tökéletesen feloldott. A szerencsés természetes kúra utáni eredményt családi és ismerősi körökben közreadtam és 3 személy, akinek szintén műtétre javasolt veseköve volt kipróbálta. Ebből 2 személynél az enyémhez hasonló eredmény lett, míg egy személynél, akinek vizsgálat szerint nem volt CaO_2 a kövében, eredménytelen volt a kúra.

ÖKOLÓGIAI RENDSZERBEN TERMESZTETT SZŐLŐBŐL KÉSZÍTETT BOR

Hazánkban 1950 előtt a szőlőtermesztés területe majdnem mind ökonak számított. Rézgáliccal permetezték a szőlőket, ettől kéklett a szőlőhegy. Ez a növényvédelem nem károsította a hasznos rovarokat. A szocialista nagyüzemek megszervezésével elkezdődött a kemizálás (műtrágya, gyomírtószer és erős mérgek alkalmazása a növényvédelmében).

Ettől kezdve az élőmunka felhasználás csökkentése, a magas hozamok elérése volt a cél és háttérbe került a minőségi termelés. Több, mint 30 évvel ezelőtt a Biokultúra Egyesület megalakulásával kezdődött el hivatalosan az öko(bio)-termelés. Ma már kb. 200 000 ha terület van ellenőrizve, ezen kívül a nem nyilvántartott területek nagysága ismeretlen. A szőlőkultúrákban a biogazdálkodásra való átállás 3 évet vesz igénybe.

Ma elmondhatjuk, hogy az ország szőlőtermő tájain mindenütt fellelhetők az ellenőrzött termelők, így a magyar szóhasználattal élve, van biobor készítés, ahol nem használunk műtrágyát, hanem szerves- és ásványi trágyákat. Vegyszeres gyomirtás nem engedélyezett, így a gépi- és kézi sorközművelést alkalmazzuk, kordonos- és kézi kapálást a tőkés művelésnél, továbbá a kertekben lévő ültetvényekben. Növényvédelemben nem használhatók az erős mérgek, de használhatók a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. szerlistáján feltüntetett készítmények, amelyek közül a szőlőben legfontosabbak a réz- és kén készítmények, továbbá növényi kivonatok. A pincében a hordók és a borok kénezése engedélyezett. Derítésre zselatin, kazein, tojás fehérje és bentonit használható. Az ország termésének nagyobb részét külföldön értékesítjük, ahol nő a magyar bioborok utáni érdeklődés. A külföldiek mellett a hazai fogyasztókat is meg kell nyerni és növelni a hazai biobor fogyasztást Ennek érdekében tudatosítani kell azt a tényt, hogy jobb minőséghez jutnak a garantált, ellenőrzött termékek vásárlói. A hazai biotermékek zömét a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. ellenőrzi, ahol bárki leinformálhatja, hogy akitől vásárolni akar vagy vásárolt, ellenőrzött biotermelőnek számít-e.

AJÁNLÁS ÉS ÖSSZEGZÉS

Az egészséges biotermékek fogyasztását ajánlom jelenleg a szőlő és az abból előállított termékek vonatkozásában. A vásárló részére a legmegnyugtatóbb az, ha ismeri a termék előállítóját. Ezért vegye a fáradságot és nézzen szét a termelés helyszínén. Az élelmiszertermelés igen megtisztelő és bizalmi feladat, a fogyasztót el kell látni egészséges, jó minőségű termékekkel. Ebben nem lehet az egészséget károsító semmilyen anyag, ezt kell garantálni az ellenőrzött biotermékeket vásárlók felé. Így lehet a mindennapi táplálékunk az egészségünk fenntartásának forrása.

A borra vonatkozó következő intelmeket és bölcseletet közreadom publikációm olvasói számára.

„Évezredek kultúrája, hagyománya, bölcsessége testesül meg egyetlen pohár borban. A teremtés egyik csodája, ez a misztikus, varázslatos ital, melyet szentségtörés egyszerűen a szeszes italok közé sorolni, hiszen egyedi, megismételhetetlen műalkotás. Az istenek elrendeléséből és közművesség jóvoltából született csoda."

Ajánlom figyelmükbe a borivók tízparancsolatát:

1. Bort sohase igyál éhgyomorra!
2. Borivás előtt ne egyél édes ételeket!
3. Ügyelj a borfajták hőmérsékletére!
4. Bort mindig megfontoltan, lassan igyál!
5. Apró kortyokban élvezd a bor zamatát!
6. A nemes borokat csak tisztán igyad!
7. Tarts mértéket a borivásban!
8. Jobban ízlik a bor, ha közben eszel is!
9. Szeresd, de légy erősebb a bornál!
10. Borivás közben gondolj arra, mennyi verejtékes, nehéz munka van egy pohárnyi magyar borban!

(Szekszárdi Nyomda kiadványa)

Még az 1950-es években az orvosi egyetemi jegyzetben benne volt a Tokaji Furmint és az Aszú gyógyító hatására való utalás és a hazai gyógyszertárakban lehetett aszút vásárolni 1945-ig. Bécsben még 1965-ben magam tapasztaltam, hogy kapható volt a patikákban a tokaji Aszú.

Dr. Köhler Mihály
kutatómérnök
c. egyetemi docens

BIOSZŐLŐT MŰVELÜNK

15 hektáron gazdálkodunk a Balaton-felvidéki Szentgyörgy-hegyen, Szigligeten. Családi vállalkozás a miénk, nincs növényvédős és nincs kereskedelmi igazgató, mindenért nekünk kell vállalni a felelősséget és ez igazi kihívás. Biogazdálkodásba és egyáltalán gazdálkodásba úgyis csak az fog, akinek nagy a hite és szereti a kihívásokat. Szőlőt nem lehet „majd hétvégén, ha ráérek" alapon művelni, megkívánja a napi szemlélést – ha ökológiai művelésben van, ott ez fokozottan igaz. Következő írásomban csak az általam kiemelt főbb ismeretekre, szemléletre és a saját gyakorlatunkra tudtam kitérni, komolyabb elmélyedésre ajánlom az irodalomjegyzékben található műveket. Fontos, hogy az ökológiai gazdálkodásban használható készítményekről a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. által kiadott aktuális listáról tájékozódjunk (www.biokontroll.hu).

1999-ben telepítettünk először, az ökológiai szőlőművelést együtt ismertük meg a növekvő szőlőnkkel. Kegyes évjáratok tanítottak bennünket, olyan nyarakkal, amikor szinte növényvédelem nélkül is boldogulni lehetett volna. Így lassan felnőttünk a feladatokhoz és a 2010. év cudar feltételei mellett is egészséges és jó mustfokú szőlőt szüreteltünk, ha keveset is. Ez az év sok hívet szerzett a biogazdálkodásnak, amikor a szőlősgazdák látták, hogy felszívódó méregdrága csodaszerek sem segítenek, itt több kell; átfogó művelés és ápolás, nem a tünetek kezelése.

HOGYAN VÁSÁROLJUNK SZŐLŐTERÜLETET?

A szomszédok nagyon meghatározóak lehetnek jövendő gazdálkodásunkban, részben a saját művelésük típusán keresztül, részben személyes hozzáállásukkal. Jó, ha összeismerkedünk, és mindjárt őszintén elmondjuk, mit szeretnénk a területen. Azt, hogy felméretjük geodétával az ingatlant, szőlőt telepítünk, akkor is permetezünk, ha biogazdálkodást végzünk és ősszel sólyomhangon „ki-ki-ki"-ző seregélyriasztót helyezünk ki, amely a nappali időszakban végig működik. Ha a szomszéd is szőlőt, vagy gyümölcsöst művel és nem az ökológiai gazdálkodásban engedélyezett szereket használ, akkor védősávról nekünk kell gondoskodni, használható területünk annyival kisebb méretű lesz.

Szeretnénk csodálatos minőségű szőlőt termelni – feltételezhető, hogy legalább célként ez lebeg a szemünk előtt, ehhez kiváló területre, sőt ennél többre: kiváló terroir –ra lesz szükségünk. *Hogy mi is az a terroir?* Egy adott földterület, annak természet adta tényezőivel: mikroklíma, topográfia, alapkőzet, talajadottságok, élővilág; melyek mind hatással vannak a szőlő termesztésére.

Ha nem köt még magához minden szálával a föld, akkor tudományos alapokon is megkereshetjük a legtökéletesebb elérhető szőlőterületet. Az első kiindulási pont a helyiek emlékezete, egy helyismerettel rendelkező vezető. Hol voltak a legjobb dűlők, kinek termett a legjobb bora? Milyenek voltak az elmúlt és régmúlt évek? Sokszor verte-e el a jég ezt a dűlőt, mikor érte a szőlőt, merről jött a legtöbb vihar? Meddig hagyták fenn a szőlőt, milyen mustfokkal szüreteltek? Lehet, hogy meglepetés vár minket, például a Badacsonyi borvidéken számos ilyen területet akácerdő és bozótos borít.

Lehet egy akácerdőből is szőlőültetvény, így biztosak is lehetünk abban, hogy a fák korával azonos ideje nem használtak ökológiai gazdálkodásban tiltott szereket, káros tömörödöttség sem léphetett fel a talajban. De az esetek többségében előttünk is szőlőt műveltek; esetleg megmenthető, kipótolható, átoltható az ültetvény – ha megvásároljuk vagy kibéreljük. Érdemes-e? *Ehhez néhány egyszerű vizsgálat is hozzásegíthet:* Milyen a talaj fizikai állapota? Ideális a vályog, agyagos

Ahol dolgozunk, ahol élünk – madártávlatból

vagy homokos vályogtalaj; kicsit benedvesített vagy nyirkos talajból gyúrás-próbával kapott sodrat vagy kiflivé hajlítás esetén jó a talajunk. Ha a talaj köves, az ugyan gyorsan fogyasztja a művelő eszközeinket; de a szőlőnek olyan jól jön, mintha kis ágymelegítőket helyeztünk volna el számára.

A vulkanikus kőzetek feltáródása csodálatos zamatot ad minden termesztett gyümölcsnek. Ha már víz van a kezünkben: a talajaggregátumok meddig bírják eliszapolódás nélkül? A kupakba vagy egy tálkába kis talajrögöt elhelyezve és vízzel borítva annál jobb eredményt kapunk, minél tovább változatlan marad egy percen belül. Egy ásóval mintát lehet venni valamilyen növény alól: a gyökerei meddig jutnak le, nincs-e káros tömörödöttség, jó ha az ásóval kivett földdarab nem esik szét porrá, ha ledobás után is morzsalékos, a gyökérrel egyben marad. Részletes magyarázat és további vizsgálatok az irodalomjegyzék *Ökológiai szőlőtermesztés* c. könyvében találhatóak.

A növényzet az ültetvényben megmutatja a művelés és gyomirtás eddigi módját. A rendszeresen gyomirtózott szőlők sorában mohák, sárguló tyúkhúr, 3-4 növényfaj fordul elő legfeljebb; az agyonműtrágyázott talajokon gazdagon apró csalán, parlagfű, libatopfélék. Ahol káros tömörödöttség lépett fel, ott a növények gyökerei csak bizonyos mélységig hatolnak (20-30 cm). Előnyös, ha kaszálták az ültetvényt gyomirtás helyett. Itt a leggazdagabb az állatvilág is. *Fontos, hogy az ásómintában legyen talajélet:* ugróvillások, apró pókok, futóbogárlárva, giliszta, százlábú. Ha a szemmel látható lények jelen vannak, akkor a parányi baktériumok, gombák, algák is rendben előfordulnak. *Három évük van ugyan az átállásra*, de a gazdag talajéletet és a változatos gyomflórát, az ezekhez kötődő számunkra fontos hasznos élőlényeket sokkal nehezebb visszacsalogatni, megtelepíteni; évtizedekbe telik.

A fent leírtak akkor is fontosak, ha telepítünk; hiszen a telepítéshez szükséges változásokat is túlélik, újra felszaporodnak, ha van miből.

GYAKORLATI TUDNIVALÓK JOGOKRÓL, KÖTELEZETTSÉGEKRŐL

Minden lehetséges támogatás, pályázati részvétel és bizonyos esetekben az elővásárlási jog alapja *a regisztráció mezőgazdasági termelőként:* tehetjük őstermelőként, gazdasági társaságként, egyéni vállalkozóként. Adásvételi és Haszonbérleti szerződést csak ügyvédi közreműködéssel köthetünk, de fontos, hogy magunk is tisztában legyünk azokkal a legfontosabb tudnivalókkal, amelyeken áll vagy bukik a szerződésünk létrejötte, illetve megtámadhatatlansága.

A borvidékeken *hegyközségek* alakultak, minimális szőlőtermés felett kötelező tagság és hegyközségi járulékfizetési kötelezettség van. A hegyközségi tag szomszédokra – amennyiben már 24 hónapja rendelkeznek tagsággal – külön jogszabályban biztosított *elővásárlási és előhaszonbérleti jogok* vonatkoznak. Ezért fontos, hogy minél előbb bejelentkezzünk a vásárlást követően az adott hegyközséghez, tagok legyünk, így a szomszédos területek – ha út van közöttünk az sem számít, amennyiben a kataszteri nyilvántartás alapján szőlőtermesztésre alkalmas területről van szó – csak a tudomásunkkal kerülhetnek haszonbérbe, cserélhetnek gazdát. A hegyközségi tagok közül az elővásárlásra, előhaszonbérletre jogosultakat ugyanis tértivevényes levélben kell felhívni joguk gyakorlására. Ez elősegíti a kedvezőbb birtokméret kialakítását. *Elővásárlási és előhaszonbérleti jogunk így mindenkit megelőz, a Magyar Államot leszámítva* (a Magyar Állam nevében a Nemzeti Földalap és parki területen a Nemzeti Park is gyakorol elővásárlási jogot). Ha „bebíróként", mint kívülálló vásárolunk földet, akkor még megelőz bennünket a helyben lakó: haszonbérlő (felesbérlő, részesművelő), szomszéd (és a nem helyben lakó fent részletezett hegyközségi tag) és a nem szomszédos helyben lakó is – amennyiben családi gazdálkodó, őstermelő vagy regisztrált egyéni mezőgazdasági vállalkozó – ez a szomszédokra is vonatkozik. Legvégül a nem helyben lakó haszonbérlő (felesbérlő, részesművelő) áll az elővásárlási jogok sorrendjében.

A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény alapján történő elővásárlási jogok biztosításához vételi ajánlatunkat ki kell függeszteni az illetékes körjegyzőségen, polgármesteri hivatal hirdetőtábláján. Míg az elővásárlási, illetve előhaszonbérleti jogról lemondó nyilatkozatok meg nem érkeztek, továbbá az arra fennálló idő eredménytelenül le nem telt, nem tanácsos az ingatlanon beruházásokat tenni. A hegybírói nyilatkozatot és a lemondó nyilatkozatokat csatolni kell az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéshez.

A tulajdonunkba, haszonbérletünkbe került ingatlant *az illetékes földhivatalban földhasználóként be kell jelenteni*, és ezt követően a tulajdoni lapnak megfelelő művelési ágban művelni (ha korábban nem szőlőként volt nyilvántartva a terület, akkor a művelési ágat módosítani kell).

ÁTÁLLÁS ÖKOLÓGIAI MŰVELÉSRE (INDUL A TELEPÍTÉS!)

ERDŐ MELLETT IS JÓ HELYE LEHET A SZŐLŐNEK

Ideális esetben déli, délnyugati, esetleg délkeleti fekvésű a terület; minél inkább kitett, meredek a hegyoldal, annál kedvezőbb a napsugarak beesési szöge, a lejtős területen nem alakul ki fagyzugos rész, a lombfal átszellőzése kedvezőbb. Milyen a benapozottság? Gátolja-e domborzati tényező vagy fás vegetáció?

A legtöbb irodalmi forrásban hátrányosnak tartják az erdő közelségét, de saját tapasztalataink azt mutatják, hogy amennyiben az erdő és a szőlőültetvény között legalább 10-15 m távolság van és a benapozást nem gátolja – esetünkben északról véd –, akkor *igen kedvező mikroklímát biztosít és óvja a viharoktól és a tél szélsőségeitől az ültetvényt*. A szőlő között ne legyenek gyümölcsfák, létesítsünk külön gyümölcsöst.

Az árnyékot nem vető, kellő távolságban határoló erdősáv, bokros sövény nagyon előnyös; ha nincs, akkor érdemes telepíteni: az ökológiai művelésben elengedhetetlen védősávot alakíthatunk ki vele a más művelésű ültetvényektől elhatárolva szőlőnket *és teret adunk a hasznos szervezetek megtelepedésének*. Az ökológiai növényvédelem alapköveit tesszük le a változatos növény és állatvilág betelepítésével.

Az uralkodó szélirányra párhuzamosan kell tervezni a sorok irányát, akkor is, ha ez hegy-völgy irányt jelent és az erózió veszélye fennáll. Sokkal könnyebb a talaj borítottságának megoldása, ellenállás a víz és a szél pusztító hatásának; mint a szél szárító, szellőztető hatását pótolni. A levelek jó átszellőzése és a nedves levélfelület gyors felszáradása létfontosságú a gombabetegségek elleni védelemben.

Olyan távolságban telepítsünk szőlőt, hogy a vegetációs időszakban ideális esetben a napi, de legalább heti kétszeri bejárás, szemrevételezés lehetséges legyen. Semmilyen meteorológiai előrejelzés, növényvédelmi program vagy technológiai leírás nem pótolhatja a gazda „hizlaló szemét"; azt az adott szőlőterületet érintő időjárás, fertőzési tünetek megfigyelését, a helyszínen elvégzett vizsgálatokat (pl. feromoncsapdák eredménye, refraktométeres ellenőrzés).

Az MVH által engedélyezett szőlőtelepítés előfeltétele a *talajvédelmi terv készítése*, amely magában foglalja a komplett talajszelvény vizsgálatát is. Bár a terv nem lehet egy évnél régebbi az engedélyezési dokumentáció beadásakor, mégis érdemes közel egy évvel a telepítés előtt elkészíttetni, hiszen részletes javaslatot kapunk a talaj előkészítésére, javítására – ezeket a munkákat bizonyos esetekben már egy évvel a telepítés előtt meg kell kezdeni. A talaj vizsgálati eredményeire szükség van a megfelelő alany kiválasztásánál is, a szőlőoltvány megrendelésénél a szakmailag jártas oltványkészítő kérni fogja.

Talajszelvény ásás

MILYEN FAJTÁT VÁLASSZUNK?

A *rezisztens fajták* bizonyos betegséggel vagy több betegséggel szemben ellenállóak, ideálisak lehetnek a csemegeszőlő, szőlőlé, must előállításnál. *A világfajtákkal könnyebb megnyerni a borfogyasztók népesebb táborának tetszését*, mindenhol ismertek, mindenhol keresettek – velük meglovagolhatók a divat hullámai is.

Pinot noir, háttérben a begyepesedett sorközzel

Nem tapasztaltunk hátrányokat a növényvédelemben a világfajták – Cabernet sauvignon, Pinot noir – ökológiai művelése során. A hungarikumok – több száz éve honos, illetve magyar nemesítésű fajták – hatalmas előnye, hogy speciálisan a mi viszonyainkhoz idomultak, nemesítették ki őket; itt adják a legtöbbet, a legszebbet magukból. Reneszánszukat élik a hungarikum fajták, bátran telepíthetők, ha a szőlőt vagy bort hazánkban veszik meg. Mindig vegyük figyelembe az adott borvidék sajátosságait az ott jellemző gombabetegségeket (pl. a Balaton-felvidéken lisztharmatra nagyon érzékeny fajtát nem tanácsos választani), a hegyközségek által szabályozott, telepítésre javasolt fajták listáját (a listában nem szereplő fajta telepítésekor nem vehetünk igénybe állami támogatást a telepítéshez és a legkiválóbb borunk is csak tájborként szerepelhet a címkén), a talajadottságokat. Például, ha van egy jó humusz ellátottságú rendzina talajunk a Balaton-felvidéken, célszerű megpróbálkozni a Cserszegi fűszeressel.

Szőlőoltványt érdemes olyan oltványkészítőtől megrendelni, aki maga telepít is, garanciát vállal a telepítési munkálatokra és az eredésre. A talaj mintavételnél említett alanyválasztás feltételezi, hogy több típusú alannyal is dolgozzunk. Magyarországon, lehetőleg a telepítendő területhez hasonló feltételek mellett edződött oltványokkal nagyobb a siker.

Hazánkban a szárazságtűrés is fontos az alanyoknál, egy Franciaországból rendelt oltvány esetén nem biztos, hogy jól reagál majd a szélsőséges nyarakra. Ma már – különösen nagyobb területek esetében – a megrendelés alapján személyre szólóan oltják le a szaporítóanyagot; „készen" csak pár száz oltvány vásárolható az adott fajtából, alanyból – pótlásra. A telepítési engedély kérelemhez szintén csatolni kell az oltványkészítő igérvényét a szükséges mennyiségű oltványról.

A MŰVELÉSMÓD KIALAKÍTÁSA

Hogy milyen legyen a művelésmód fontos a fajta, annak növekedési erélye, a helyi mikroklíma figyelembe vétele. Kipróbáltuk a közepes- és alacsony kordont, az egyes függönyt, a félernyőt; tapasztalataink vannak a magas kordonról. Alacsony és közepes kordont választottunk a fajtáink döntő többségében, a Szürkebarát, Pinot noir, Chardonnay esetében a félernyőt. *Az új telepítéseknél a 2,36 m sortávot (ezt elsősorban a művelőeszközök és erőgépek mérete határozza meg) és a 0,9 m tőtávot alkalmazzuk.* A tőtávolságot meghatározza az alkalmazott fajták növekedési erélye is, alacsonyabb tőketerhelés mellett a hajtásnövekedés figyelembevételével kell meghatározni a tőszámot.

Ha lehetséges a kézi művelés, akkor *a hagyományos fejműveléssel még jobban kihasználható a talaj melege*. (Csak kis, bemutató területen van fejműveléses Olaszrizlingünk, 1 m × 1 m térállásban, fa karókkal.)

Telepítés előtt amennyiben a területen szőlőültetvény van, *fajtaváltási engedélyt* kérni, ha más művelési ágú (erdő, szántó) a terület vagy az ültetvényt korábban kivágták, akkor *telepítési jogot kérvényezni*, vásárolni és *telepítési engedélyt* kérni az MVH-tól kell. A kitöltendő nyomtatványokon és mellékleteken túl a hegybíró igazolása, javaslata is szükséges az engedélyezéshez. Ez az alapja annak, hogy a telepítést megvalósítva *telepítési, fajtaváltási támogatást kérjünk*, a jelenlegi szabályozás szerint erre 2013-ig van lehetőség. Ha a meglevő ültetvényt csak felújítani szeretnénk, korszerűbb művelésmóddal, pótlással a szerkezetátalakítási támogatással erre is lehetőség van 2013-ig.

Telepítőgép közelről

Kivágás és oszlopszedés

Fiatal és idősebb ültetvények, háttérben a beforgatott tábla pihen (távolban a szigligeti várhegy a várrommal)

Földhasználatra bejelentett, ökológiai gazdálkodású ültetvényünkkel, amennyiben regisztrált mezőgazdasági termelők vagyunk, kérvényezni kell a területünkre vonatkozó MePAR térképet, amelyen blokkszámot kap, így igényelhetünk területalapú (SAPS) és agrár-környezetgazdálkodási (AKG, amennyiben megnyitják) támogatást, amelyben a falugazdászok és az agrárkamara helyi képviselői segítenek, elektronikus úton.

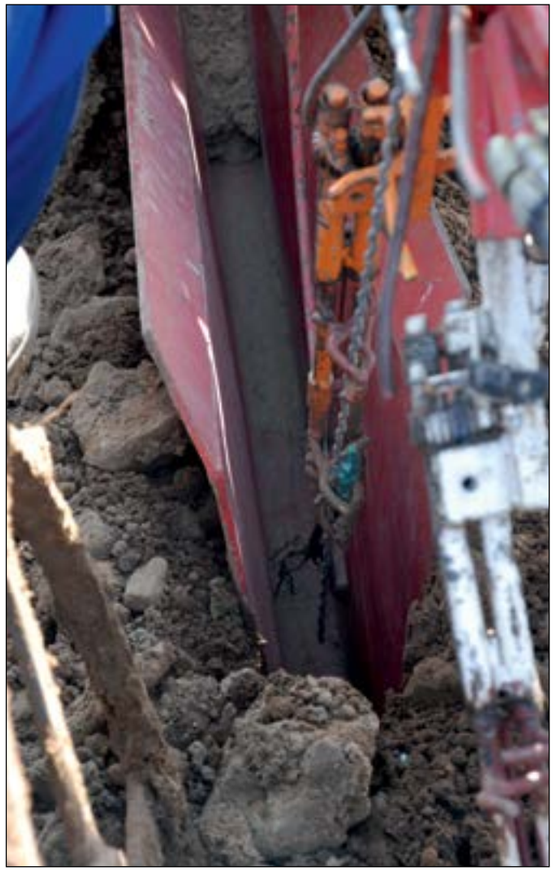
ÖTVEN ÉVRE GONDOLJUNK ELŐRE

Úgy kell a *talajelőkészítést* végezni, hogy ilyen időtávlatra alapozza meg az ültetvényt. A talajvédelmi tervben szerepel, hogy mely tápelemekkel jól ellátott a talajunk, szinte minden esetben javasolják a szerves trágyázást, jótékony hatásai miatt. Ami nem szerepel a tervben, az *a terület előélete és a vele kapcsolatos tennivalók*. Ha tömörödött a talaj, akkor vethetünk mélyre hatoló gyökérzetű zöldtrágya-növényeket, ha a korábbi művelés miatt elszegényedett az élővilág, akkor kis adagú sekély szerves trágya beforgatással és fajgazdag magkeverék vetésével kezdhetjük a műveleteket. Egy vegetáción keresztül ilyen módon kultúr-állapotban tartott területre szórhatjuk ki a tervben javasolt szerves trágya mennyiséget. Ha a terv nem venné figyelembe, akkor ügyelni kell rá, hogy *a kijuttatott N-tartalom nem lehet több 170 kg/ha-nál* a nitrátérzékeny területeken.

A szerves trágyát – ami érett mélyalmos istállótrágya legyen – lehetőleg ökológiai gazdálkodásból szerezzük be, nálunk ez helyben adott, szarvasmarha trágyát használunk. A trágyázás után a lehető leghamarabb be kell forgatni azt és a felszíni vegetációt, különben veszít nitrogéntartalmából a távozó ammónia miatt, ami elérheti a nitrogéntartalom 30%-át is (a környezetszennyezésről nem is beszélve).

Rigol ekével beforgatva a szerves trágya közel 80 cm mélyre jut, részben mineralizálódik, nem mosódhat ki. A forgatást követően a területet megtisztítjuk a gyökérmaradványoktól, túl nagy méretű kövektől, ideális esetben majd fél évet pihen. A további talajelőkészítésre már az ültetést megelőzően kerül sor, amikor lehetőleg magágy minőségűre készítjük a talajt, kultivátorral, mélylazítóval.

Az *oltványtelepítő gép* gyors és pontos, hasítékba helyezi a földbe a gondosan előkészített oltványt, a talajnedvesség megmarad. Lézeres sorbemérés, pontos tőtávolság, az oltvány az őt jelző fém pálcával kerül a talajba. Az oltványok 95%-a megered.

A pálca és az oltvány a talajba kerül

Forgatás Rigol ekével

Teraszokon, túl kicsi vagy nehezen megközelíthető területeken *kézi telepítés* lehetséges csak. Itt a sorkimérés derékszögeléssel, a tőtávolság zsinóros vezetéssel történik, kézi munkával. Az oltványok gyökérzetét visszavágjuk, ez elősegíti a begyökeresedést. Fontos, hogy a gyökérzet ne száradjon ki, a fel nem használt oltványokat le kell vermelni. A kézi telepítésnél *hidrofúrót* használunk, így a beiszapolt oltvány kedvezőbben indul.

Kézi telepítés hidrofúróval

Az oltványokat kis fapálcákkal jelöljük. Kérdés, hogy a hagyományos fa karókat, oszlopokat használjuk vagy fém támrendszert? A fa szép és hagyományőrző – ennyiben ki is merültek az előnyei. *Gépi telepítésnél minden esetben fém támrendszert használunk*, a fém tartósabb, kevesebb a kézi munkaerő igény mind a letelepítésnél, mind a későbbi oszlopok, drótozat telepítésénél, karbantartáskor. A zöldmunkáknál a drótok mobililitása, a növényvédelemben a keskeny szerkezet sokkal előnyösebb a hagyományos fa karós-oszlopos rendszernél. *Ősszel és tavasszal egyaránt telepíthetünk*, saját tapasztalataink azt mutatják, hogy a jól előkészített talajba gondosan beültetett oltványok esetén nincs különbség.

HOGYAN ÁPOLJUK A FIATAL ÜLTETVÉNYT?

Ahhoz, hogy a nagy gonddal és jelentős anyagi ráfordításokkal telepített szőlőnk első levélkéi ne az utolsóak legyenek, fokozott óvatossággal kell eljárni. A fiatal szőlőnek táplálékkonkurenciát jelenthetnek a gyomok, a tövek körül kézi kapálással el kell távolítani a növényeket. *A sorközökben hagyhatunk alacsony flórát kialakulni*, ez előnyös lehet a szélsőséges csapadékviszonyok mellett, hiszen az ültetvény ilyenkor még teljesen kitett az elemek hatásának, a szél és az eső elhordhatja a felső talajréteget, illetve beboríthatja vele a lejtő alján a fiatal növényeket. *Előnyös, ha mulcsozni tudjuk ebben az érzékeny szakaszban az ültetvényt:* szalmával, növényi nyesedékkel, a talaj vízháztartása is kedvezőbb lesz általa. Az olyan aszályos nyarakon, mint a 2003-as évben, meg is kell öntözni a töveket, mi kétszer öntöztük meg lajtos kocsival az előző ősszel telepített ültetvényt. A gépi növényvédelem során 3 leveles állapotig 4 soronként, 5 leveles állapotig 2 soronként elegendő átfújatni a sorokat, ilyenkor még csak fémpálcák jelzik a szőlőtőkéket, nincs akadálya a szer tapadásának. Hagyományos fa karós

telepítésnél kézi permetezéssel lehet csak számolni, a karók túl nagy felületet takarnának ki. *Az ép levélfelület megőrzése létfontosságú*, ezen áll vagy bukik, hogy a fiatal vesszők beérnek-e, elegendő cukrot képesek tárolni a fagy ellen a hosszú tél során.

A második évben a metszéssel várjuk meg a kora tavaszi fagyos napok elmúltát, utána – és még két éven át – két szemre metsszük vissza a fiatal töveket. (A fiatal tőkék metszése eltérhet a kialakítandó művelésmód és az egyedi fejlettség függvényében.) A sorokat célszerű még mindig kézzel kapálni, egyebekben az ápolási műveletek a sorközben és a növényvédelemben azonosak a termő ültetvénnyel, de nincs csonkázás. Két erős hajtást nevelünk, lekötözzük, a hónaljhajtásaikat, fürtöket eltávolítjuk.

A harmadik évben felnövő vesszőt már elvezetjük a támrendszeren a művelésmódnak megfelelően. Ha erős növekedési erély jellemzi a fajtát, akkor ebben a korban már válogatni kell a hajtásokat, csonkázni kell a termő ültetvényekkel egyidejűleg, hogy önmagát ne árnyékolja le. A fürtöket ilyen esetben egy kivételével leválogatjuk, „megmutatja" magát a szőlő az első terméssel – ilyen tapasztalatokat szereztünk a Cabernet sauvignon növekedése során, míg a Szürkebarát a 3. évben is a 2. évnek megfelelő állapotban volt. Fenti különbségeket a tápanyagellátottság, illetve azok felvételének különbségei, időjárási- és talajviszonyok is okozhatnak.

A negyedik évtől erős, illetve közepes növekedési erélyű fajta esetén termőre fordul a szőlő.

Tőközművelő a fiatal ültetvényben

TERMŐRE FORDULT A SZŐLŐNK

METSZÉS

Az év első munkája a szőlőben a metszés, de nem célszerű az adott évre vonatkozó háttérvizsgálatok nélkül elvégezni. A területileg illetékes kutatóintézetben, esetünkben a PE AC Szőlészeti és Borászati Kutatóintézetben, Badacsonyban rügyvizsgálatot végeztethetünk, amely alapján képet kapunk arról, hogy milyen az aktív termőrügyek aránya, milyen termés várható a rügyek alapján, mekkora a ragadozó atka populáció. A hagyományok szerinti Vince napi vesszőhajtatás is hasonló következtetéseket tesz lehetővé. Ha a rügyvizsgálat gyenge termést mutat, a metszéssel még korrigálhatjuk, több szemre metszve a tőkéket.

Ha kitűnő alapanyagot, egészséges és magas mustfokú szőlőt szeretnénk szüretelni, akkor **meg kell kötnünk a kompromisszumot minőség és mennyiség között** – ez a döntésünk már a metszésnél életbe lép. A terméskorlátozás a növény ellenálló képességében (betegségek, szárazság) és a növényvédelemben (szellősebb, védhetőbb lombfal) is előnyöket hoz. Mi 6-8 szemre metszünk (fajtától, térállástól függően), amivel 0,8-1,5 kg /tő terhelést célozunk meg.

A metszést olyan időben kell elkezdeni, hogy a rügyek még nyugalmi állapotban legyenek, mire befejeződik. Mivel teljesen kézi munka, a metszők száma és a terület nagysága határozza meg, hogy mikor kezdünk. A kevesebb tapasztalattal rendelkezők előmetszhetnek, így a szakemberre kevesebb munka jut. A venyigét ideális esetben újra felhasználjuk, mi venyige kazánt és a hozzá szükséges venyigebálázót szeretnénk pályázattal beszerezni. Lehet aprítva komposztálni is, fontos hogy magas hőfok is érje a komposztálás során, a káros szervezetek elpusztulásához tanácsos állati trágyával keverve komposztálni. A metszéssel egy időben kell a fa támrendszert ellenőrizni, a karókat beverni, ahol szükséges.

Metszéskor leemelt drótok

HAJTÁSVÁLOGATÁS

A szőlő hajtásainak 15-20 cm-es állapotában kezdjük, *aki szeretne biztosra menni, az várja meg a virágzás végét*. Ilyenkor a föld felé forduló, törzsön kinőtt (fattyú), ikerhajtásokat távolítjuk el. Átlagosan 10 évente kétszer előfordul, hogy a szőlő gyengén virágzik vagy termékenyül, ilyenkor bizony kár lenne mindezeket a hajtásokat – a fattyúhajtásokat kivéve természetesen – eltávolítani, annyit hagyunk, hogy a tervezett tőketerhelésnek megfelelő termésünk legyen.

KÖTÖZÉS

Ha a félernyő művelésmód mellett döntünk a fajtánál, a nedvkeringés megindulását követően (már ne törjön a vessző) *le kell kötözni*. A virágzás után a hajtásokat *a drótok közé fűzködjük*, itt a fém támrendszer ismét megmutatja az előnyeit, a drótokat a metszéskor kiakasztjuk a jövendő fürtzónából és fűzködéskor csak visszaakasztjuk a helyére, ezzel a lombot befogva. A hagyományos fa támrendszerben az oszlopok szélessége miatt a drótok közé befogott hajtások kiszabadulhatnának, ezért egy pozdorja-lemezből vágott C kapoccsal (ami a vegetáció végére szétporlad) összefogjuk a drótokat. *A hajtások kötözése során* a kiválogatott hajtásokat a támrendszerhez kötözzük, megakadályozva azok sérülését és támaszt adva a későbbi fürtök terhét viselő vesszőknek. A lebomló, papír fedésű drótkötözőt használjuk, méretre vágott, gyorsan sodorható. Kötözéssel is alakítjuk a lombfal szellőzését.

CSONKÁZÁS

Ideje a növekedés gyorsaságától függ, amikor a lobfal felett felnövő hajtások visszahajolva árnyékolással fenyegetnek, akkor kell végezni. Kézzel kiegyenesített sarlóval végeztük, ma már gépesített művelet. Fontos, hogy a gép beállítása idomuljon az ültetvény és a tőke méretéhez, ha fa támrendszerünk van, akkor a gépi munka bevezetése előtt végig kell járni az oszlopokat, méretre vágni, ha szükséges, mert egyetlen ilyen „találkozás" is tönkreteheti a csonkázót. Igény szerint többször is el kell végezni, de ha jégesővel rendszeresen látogatott területünk van, akkor célszerű azt a területet mindig utolsónak hagyni a csonkázásban, mert a visszahajló lombok sokat védhetnek.

HAJTÁS- ÉS LEVÉLVÁLOGATÁS

A fürtzóna hajtás és levél válogatása a termékenyült fürtök minél jobb szellőzését, növényvédelmét és érését szolgálja. Óvatosan járjunk el a fürt körüli levelek szelektálásánál, fontos, hogy a tápanyagellátást szolgáló levelek fennmaradjanak.

Mi is az a gyom? Hagyományosan gyomnak tekintettünk mindent, ami nem az adott kultúrnövény volt, tehát tűzzel-vassal irtandónak. Mai tudásunk mellett árnyaltabbá vált a kép. Ahogy odút helyezünk ki a seregélynek, hogy a szőlő növekedésekor fiókáinak elhordja onnan az összes lehető lomb- és fürtpusztító rovart és lárváikat, hiszen tudjuk, hogy nem a „mi" seregélyünk fogja dézsmálni a szőlőt, ők addigra már délebbre vonulnak; hanem északi rokonaik, ellenük riasztókkal és hálóval védekezünk.

SOROK ÉS SORKÖZÖK MŰVELÉSE

A változatos, fajgazdag flórának is örülnünk kell az ültetvényben, ahol az alacsony termetű növények akár virágozhatnak (pl. tyúkhúr) és termést is érlelhetnek (saláta galambbegy), ezzel elősegítve a pollennel is táplálkozó ragadozó atkák, sokszínű ragadozó rovarvilág megtelepedését, illetve az apró magvakkal táplálkozó, de fiókáikat levéltetvekkel és apró lárvákkal tömő kis énekesek (kenderike, csicsörke) fészkelését. Amint elérné a sorközökben a növényvilág azt a magasságot, amely a mikroklímája révén lisztharmat és más gombabetegségek megtelepedését okozná a szőlőben, *a sorközöket mechanikailag gyommentesítjük*. Ez persze sohasem teljes, mindig marad valamennyi növényzet és a talaj a gyökérzetek által átszőtt marad.

Lehet mulcsolót vagy lazítót, kultivátort használni. A növény- és állatfajok túlélnek és újból felszaporodnak, csak a bennük

Lekötözött félernyő

őrzött tápanyagok egy része tárolódik fel, úgy időzítve, hogy ez egybeessen a növény időszakosan megnövekedett igényeivel. Mivel nincs szelekciót okozó vegyszer, a fajgazdagság az évek során nő. Alkalmazzuk a *váltott sorok módszerét* is, ahol két sorból az egyik beavatkozás mentes marad, még több hasznos szervezetnek nyújtva túlélést és folytonosságot, csökkentve a talajművelő eszközök által okozott terhelését.

A sorok (tövek) műveléséhez *tőközművelőt* használunk, a tövek mellé szúrt fémpálcát illetve a töveket érzékeli az eszköz és kitér, míg a tövek környékét kis tárcsafejekkel megtisztítja.

Sajnos források híján a kutatóintézettel közös pályázatunk a talajtakarási kísérlettel nem valósulhatott meg, amely során nádtörettel mulcsoltuk volna a szőlősorokat, de kisebb területen alkalmazott *törköly-kiterítés, nyesedék-, illetve szalmatakarással* próbálkozunk, nagyon kedvező tapasztalatokkal. Minden ültetvénybe ajánlom, elősegíti a kedvező vízháztartást, növeli a talajfelszín hasznos szervezeteinek számát, tápanyag-kiegészítő ugyanazon élőlényeknek a szárazabb időszakokban és megakadályozza az eróziót. Mellette is van gyomosodás, de töredéke a mulcsolás nélküli soroknak és a talajba kerülve (beforgatással) kiegyenlítetten tárolódnak fel belőle a tápanyagok.

Ha nincs gyors természetes betelepedés a szőlőnkbe, de *gyepesítés* mellett döntünk, azokat a fűfajokat és pillangósokat ajánlom, amelyek a természetben az adott helyen, hegyen előfordulnak a sziklagyepekben. A saját kertünk füvének is vörös csenkeszt és veresnadrág csenkeszt választottam, ebbe települtek be a vadon élő pillangósok és még számtalan virágos növény. Ezek az extrém viszonyokhoz alkalmazkodott növények jól tűrik a nyári tartós szárazságot is. Minden második sort tavasszal vagy ősszel betelepítve, a következő évben a hiányzó sorokkal folytatva sikeresen telepíthető a gyep. Ha az állomány már képes magát szaporítani, *évente egyszer meglazíthatjuk mélylazítóval*.

Szászinéé H. Henrietta

A szerző írása teljes terjedelemben a Bioporta füzetek 8. számában olvasható.

Az ENSZ szakértői szerint nincs szükség növényvédő szerekre a világ népességének élelmezéséhez

Az ENSZ élelmezésügyi és környezetszennyezési szakértői szerint csak mítosz, hogy a világ gyorsan növő népességének élelmezéséhez elengedhetetlen a növényvédő szerek alkalmazása. Az új jelentés, melyet az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa tett közzé, rendkívül kritikus véleményt fogalmaz meg a peszticideket előállító globális vállalatokkal szemben, a káros következmények szisztematikus tagadásával, agresszív, etikátlan értékesítési módszerek folytatásával vádolva őket. Mindemellett kiemelték, hogy ezek a vállalatok lobbi tevékenységükkel erőteljes hatást gyakorolnak a kormányzatokra, minek következtében megakasztják a reformokat és a növényvédő szerek globális szintű korlátozására irányuló törekvéseket.

A jelentés szerint a peszticidek katasztrofális hatást gyakorolnak a környezetre, az emberi egészségre, a társadalom egészére és a becslések szerint évi 200 ezer akut mérgezés következtében bekövetkező halálesetet okoznak. A szerzők szerint ideje lenne kialakítani egy olyan rendszert, amely globális szinten biztosítja a biztonságosabb és egészségesebb élelmiszer előállítás és mezőgazdálkodás felé való átmenetet.

Az egyértelmű következtetések érdekesek lesznek mind a Monsanto és az ipari mezőgazdaság kritikusai, mind a vegyipari vállalatok, különösen a Bayer részvényesei számára. A Monsanto, és az azt felvásárló Bayer megítélése nem igazán fog javulni a bírák véleménye alapján. A tanácsadói vélemény erős jelzésként szolgál a nemzetközi jog érintettjei, de a toxikus vegyszerek károsultjai számára egyaránt.

A világ népessége 2050-re a mai 7 milliárdról 9 milliárdra nő. A növényvédőszer-ipar azzal érvel, hogy a termékeik – melyek piaca évi 50 milliárd dollárt tesz ki és folyamatosan nő – nélkülözhetetlenek a növényvédelemben és szükségesek a népesség elegendő élelemmel való ellátásához.

Ez tévhit, jelentette ki Hilal Elver, az ENSZ élelemhez való joggal foglalkozó különmegbízottja. A növényvédő szerek intenzívebb használatának semmi közte nincs az éhínség leküzdéséhez. Az ENSZ Élelmiszer- és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) szerint ma is tudnánk biztosítani 9 milliárd ember élelmezését. A termelés egyértelműen növekszik, a problémát a szegénység, az egyenlőtlenségek és az elosztás jelentik.

Elver szerint nagyon sok növényvédő szert olyan árunövényeknél használnak, mint pl. a pálmaolaj és a szója, azaz nem élelmiszernövényeknél, amelyekre a világ éhező népességének szüksége van. A nagyvállalatok nem foglalkoznak az éhínséggel, sokkal inkább a nagy volumenű mezőgazdasági tevékenységek érdeklik őket.

Fotó: vimeo.com

Az új jelentésben, melynek egyik szerzője Baskut Tuncak, az ENSZ mérgező anyagokkal foglalkozó különmegbízottja, megállapítják, hogy a tudományos kutatások megerősítik a növényvédő szerek kedvezőtlen hatását, egyértelműen bizonyítják a kapcsolatot a kitettség és az emberek betegségei között, továbbá azok környezetre gyakorolt káros hatását és ezek komoly kihívást jelentenek. A kihívást fokozza a kemikáliák okozta kár mértékének folyamatos tagadása, melyet a növényvédő szer ágazat és az agráripar táplál, valamint az agresszív, tisztességtelen értékesítési stratégiák.

Elver szerint, aki bejárta a Fülöp-szigeteket, Paraguayt, Marokkót és Lengyelországot, a nagyvállalatok kormányok és a kutató társadalom feletti befolyása rendkívül jelentős. Ha valaki a peszticidekkel kíván foglalkozni, annak foglalkoznia kell a nagyvállalatokkal is. Elver azt állítja, hogy néhány fejlődő országnak nagyon erős, peszticidekre vonatkozó jogszabályrendszere van, éppúgy, mint az EU-nak, amelyek az elővigyázatosság elvén nyugszanak. Az EU 2013-ban betiltotta a méhekre káros hatású, neonikotinoid tartalmú növényvédő szerek virágzó növényeken való alkalmazását, amit az ipar erőteljesen ellenzett. Megjegyezte azonban, hogy mások, mint pl. az Egyesült Államok, nem alkalmazták az elővigyázatosság elvét. Elver megemlítette azt is, hogy míg a fejlett országokban a fogyasztókat általában jobban védik a növényvédő szerektől, a mezőgazdaságban dolgozók gyakran nem részesülnek védelemben. Az Egyesült Államokban a mezőgazdaságban dolgozók 90%-át bejelentés nélkül foglalkoztatták, így nem állt rendelkezésükre jogi védelem és egészségbiztosítás, ami a peszticidek használatából származó kockázatot jelentett számukra.

Az Egyesült Királyságban a növényvédő szer gyártókat képviselő Növényvédelmi Egyesület szóvivője szerint hamis az az állítás, miszerint csak tévhit, hogy a gazdáknak növényvédő szerekre van szüksége ahhoz, hogy elegendő élelmet tudjanak előállítani a 7 milliárd ember számára. Szerinte a FAO egyértelműen állítja, hogy a növényvédelmi eszközök nélkül a gazdák a termésük akár 80%-át is elveszíthetnék a rovarkártevők, gyomok és betegségek miatt. A szóvivő hozzátette, hogy a növénykutatási ipar teljes mértékben egyetért az ENSZ különmegbízottjával abban, hogy az élelmiszerhez való jog a világ valamennyi polgárát megilleti, illetve a polgároknak joguk van olyan élelmiszerekhez jutni, amelyek előállítása az emberi egészségre és környezetre nézve biztonságos. Véleményük szerint a növényvédő szerek kulcsfontosságú szerepet töltenek be az egészséges, biztonságos, megfizethető és megbízható élelmiszer ellátás biztosításában.

A jelentésben úgy találták, hogy a fejlődő országok mindössze 35%-a rendelkezik a peszticidekre vonatkozó szabályozási rendszerrel és ezek érvényesítése is problematikus. Olyan esettel is találkoztak, hogy egy országban betiltották ugyan egy növényvédő szer használatát, azonban továbbra is zajlott annak gyártása export célból.

A jelentésben egy olyan globális egyezmény megszületését sürgetik, amely szabályozná a növényvédő szerek használatát és elősegítené a fenntartható gyakorlatok felé való elmozdulást, beleértve a kártevők elleni küzdelemben a természetes módszerek alkalmazását, a vetésforgót és az ökológiai módon előállított élelmiszerek fogyasztásának ösztönzését.

A növényvédő szereknek való krónikus kitettség kapcsolatban áll a rákkal, az Alzheimer és a Parkinson kórral, a hormonális rendszer zavaraival, fejlődési rendellenességekkel és a meddőséggel. A jelentésben kiemelik a peszticidekkel szennyezett élelmiszerek kockázatát a gyermekek esetében, utalva az Indiában 2013-ban bekövetkezett 23, valamint a Kínában 2014-ben bekövetkezett 39 halálesetre. Megemlítik továbbá a jelentésben, hogy egy nemrég készült kínai tanulmány szerint a növényvédő szer szennyezettség következtében a termőterületek 20%-án nem folytatható tovább a gazdálkodás.

Az ipar rendszerint a „szándékos visszaélés” kifejezést használja, hogy a veszélyes szerek elkerülhető hatásaiért a felelősséget a használóra hárítsa. Egyértelmű azonban, hogy a peszticidek teljes életciklusa során és a kiskereskedelmi láncban a felhasználók és a többi érintett védelmével kapcsolatos felelősség a készítmények előállítóit terheli.

Fordította: **Nagy Judit**
Forrás: www.gmwatch.org

Az ENSZ Regeneráció: az ökológiai gazdálkodás és a civilizáció következő fejlődési állomása

Egyre több ökológiai, környezetvédelmi, társadalmi, klíma és béke aktivista támogat egy olyan új, világmegváltó paradigmát, amely megmenthetné az emberiséget a globális katasztrófától. Az új paradigma és mozgalom neve regeneratív mezőgazdaság, pontosabban regeneratív élelmiszer, gazdálkodás és földhasználat.

A regeneratív mezőgazdaság és földhasználat magában foglalja az ökológiai gazdálkodás, az állattenyésztés és a környezetvédelem hagyományos, legjobb helyi gyakorlatait. Központi szerepet tölt be a talaj egészségének, termékenységének, az erdők egészségi állapotának javítása, a biológiai sokféleség támogatása, valamint az állatjólét és a vidék (különösen a kis gazdaságok) jólétének megteremtése és ezek minőségének növelése.

A regenerációs forradalom alapvető terve szerint egyesítenék a világ 3 milliárd vidéki gazdálkodóját, állattartóját a sok milliárd egészségre, környezetvédelemre és társadalmi igazságosságra fogékony fogyasztóval, hogy szakítsanak az eddig szokásos szemlélettel és egy globális kampányt indítanának az együttműködésért, szolidaritásért és a regenerációért.

Az egyik aktivista, Vandana Shiva szerint a regeneratív mezőgazdaság megoldást jelent a talajok, az élelmiszer, az egészségügy, a klíma és a demokrácia válságára. Hogyan képes a regeneratív mezőgazdaság növelni a talaj tápanyagtartalmát, maximalizálni a hozamot, megkötni a szenet a légkörből a talajban, növényekben és fákban, stabilizálni az éghajlatot és visszaállítani a szokásos csapadékmennyiséget, növelni a talajok vízmegkötő képességét, táplálóbbá tenni az élelmiszereket, mérsékelni a vidék elszegényedését és békét hozni a háborútól sújtotta övezeteibe?

Először is érdemes elolvasni, amit Michael Pollan, az Egyesült Államok egyik legbefolyásosabb, élelmiszerekről és gazdálkodásról publikáló írója tett közzé az anyatermészetről és a fokozott fotoszintézisről: *„Figyeljük meg, mi történik, amikor napfény éri a talajban gyökerező füvet. A növény a fényt katalizátorként használva szén-dioxidot vesz fel a légkörből, azt bontja, az oxigént kibocsájtja és folyékony szenet-cukrokat szintetizál. A cukrok egy része táplálja és építi fel a növény talaj feletti, látható részét, de a folyékony szén nagy része (20-40%-a) a talaj felszíne alatt mozog, kiáramlik a gyökereken át a talajba. A gyökerekből származó cukrok táplálják a talajban élő mikrobákat – a rizoszférát benépesítő baktériumokat, gombákat –, amiért cserébe ezek a szervezetek számos szolgálatot tesznek a növény számára. A légköri szén tehát megkötődik a talajban, azaz a probléma megoldódik. Nem csak erre, hanem számos egyéb problémára is megoldást jelent ez a folyamat. Amellett, hogy nagy mennyiségű szenet távolít el a légkörből – több tonnányit hektáronként, ha a gyepet, vagy szántót megfelelően kezelik –, a folyamat hozzájárul a talaj termékenységének és vízmegtartó képességének javításához is. Ami több és jobb élelmiszert jelent. A légköri oxigén talajba juttatásának ez a folyamata még hatékonyabb, ha kérődzőket is bevonnak a rendszerbe. Amikor egy szarvasmarha, vagy egy juh leharap egy fűnyalábot, a növény, hogy helyreállítsa a gyökér-hajtás egyensúlyt, feláldozza a gyökérzete egy részét. Ez táplálékul szolgál a férgeknek, fonálférgeknek és mikrobáknak, így végül a talaj szénkészletét gyarapítja. Az emberiség évezredek óta úgy állítja elő az élelmiszereket, hogy közben kimeríti a talaj szénkészletét. Az utóbbi kb. 100 évben ehhez hozzáadódik még a fosszilis üzemanyagok használata is. De most már tudjuk, hogyan állítsunk elő még több élelmiszert úgy, hogy közben visszajuttatjuk a szenet és a vizet a talajba, illetve növeljük annak termékenységét.”*

Egy 2015-ben, a Guardian-ben megjelent cikk jól összefoglalja a regeneratív mezőgazdaságra jellemző legfontosabb gyakorlatokat:

A regeneratív mezőgazdaság a talajt újraépítő technikák egész sorát foglalja magában, amelyek során megköti a szenet. Jellemző rá, hogy takarónövényeket és évelőket használ, tehát a talaj soha nem marad fedetlenül, valamint a természeteshez hasonló módon legeltetnek állatokat. A szénmegkötésen túl ökológiai előnyöket is kínál: megfékezi a talajerózió, elősegíti a remineralizációt, védi a talajvíz tisztaságát és csökkenti a káros növényvédő szerek és trágyázó szerek elfolyását, kimosódását.

Megoldás a talajjal, egészségüggyel, környezetvédelemmel és éghajlatváltozással kapcsolatos válságra

A részletek aprólékos taglalása nélkül, meg kellene látnunk a kapcsolatot a talaj, a közegészségügy, a környezetvédelem és a klímaválság között. Gyakorlatilag valamennyi, egyre növekvő környezetvédelmi és egészségügyi probléma visszavezethető a modern élelmiszer előállításhoz. Ezek közé tartoznak többek között az alábbiak:

- az élelmiszer ellátás bizonytalansága és éhezés, növekvő mennyiségű élelmiszer hulladék mellett;
- az elhízás és a krónikus betegségek egyre nagyobb arányú előfordulása, növekvő egészségügyi ellátási költségek mellett;
- csökkenő édesvíz ellátás;
- a mérgező mezőgazdasági kemikáliák szennyezik a levegőt, a talajt, a vizeket és ezáltal veszélyeztetik az egész élelmiszer láncot;
- a szokványos időjárási viszonyok és csapadékeloszlás zavarai.

Az éghajlat és az élelmiszerek közötti összefüggés

A klímaválság (és az azzal kapcsolatos talaj, környezetvédelmi és egészségügyi válság) nem oldható meg az élelmiszer és mezőgazdasági válság ezzel egyidejű megoldása nélkül. Le kellene állítanunk az üvegház hatású gázok kibocsátását (100%-ban megújuló energiaforrásokra való áttéréssel), el kellene szakadnunk a kemikáliáktól és energiát intenzíven felhasználó élelmiszer előállítástól, a nagyüzemi gazdálkodástól és földhasználattól, amilyen gyorsan csak lehetséges.

A regeneratív gazdálkodás képes arra, hogy 200-250 milliárd tonnányi szenet vonjon ki a légkörből az elkövetkezendő 25 év során és ezt a talajba, illetve a növényekbe juttassa, mellyel növeli a talaj termékenységét, a megtermelt élelmiszer mennyiségét, javítja az élelmiszer minőségét és stabilizálja az éghajlatot.

A növényvédő szerek intenzív használata, a GMO-k, a műtrágyák és a nagyüzemi gazdálkodás, melyet vagy 50 millió gazdaság végez, főként az északi féltekén, számos káros hatást gyakorol az egészségre, és hozzájárul bizonyos krónikus betegségek és az alultápláltság járványszerű terjedéséhez. Mindezek mellett tönkreteszi a talajt, a vizes élőhelyeket és az erdőket, melyek elveszítik természetes képességüket a szén légkörből talajba való megkötésére.

Jó hír, hogy a napenergia és a szélenergia, valamint az energiamegtakarítás napjainkban olcsóbb, mint a fosszilis tüzelőanyagok, és sokan rájöttek már arra, hogy az ökológiai, legeltetéses gazdálkodásból származó, friss élelmiszerek biztonságosabbak, táplálóbbak, mint a vegyszerezett, génmódosított társaik.

Az élelmiszer és klíma aktivistáknak együtt kell működniük, mielőtt az éghajlatváltozás katasztrófába csapna át, amikor már nem lehet elegendő élelmet termelni a Föld táplálására. A jelenleg folytatott ipari élelmiszer előállítás, gazdálkodás és földhasználat a világ mezőgazdálkodási földterületének 75%-át sújtja, itt folyamatosan „kibányásszák", kivonják a talaj szénkészletét, irtják az erdőket és ezzel a tevékenységgel az éghajlatot destabilizáló üvegházhatású gázok 44-57%-át juttatják az egyébként is túltelített légkörbe, ezzel egyidőben pedig veszélyeztetik az egészségünket is a kényelmi, nagymértékben feldolgozott ételekkel.

A vidéki szegénység, a demokrácia és a háború okozta válság megoldása

Az érinthetetlen és ellenőrizhetetlen kormányok a világon az emberek adóiból évi 500 milliárd dollárt költenek az 50 millió ipari méretekben termelő gazdaság támogatására, hogy azok végezhessék nem igazán áldásos tevékenységüket. Ezekben a gazdaságokban jellemző a túlzott művelés, a túllegeltetés (vagy alullegeltetés), a monokultúra, a talaj és a környezet szennyezése vegyszerekkel és GMO-kkal, hogy olcsó árunövényt (kukoricát, szóját, búzát, rizst, gyapotot), vagy könnyen értékesíthető növényt termesszenek, alacsony feldolgozottságú élelmiszert, intenzív tartású állatokból húst és állati termékeket állítsanak elő. Mindeközben a családi gazdaságok, az a 3 milliárd ember, akik a mezőgazdasági területek mindössze 25%-án a világ élelmiszertermeléséhez 70%-ban járulnak hozzá, küzdenek a fennmaradásért.

Ha a helyi közösségek meggyőznék, vagy rákényszerítenék a kormányokat arra, hogy csökkentsék, vagy megszüntessék az ipari gazdaságok és a nagyüzemi élelmiszer előállítás évi 500 milliárd dolláros támogatását és e helyett a családi gazdaságokat támogatnák, akik javítják a talaj állapotát, segítik a biodiverzitás fennmaradását, ügyelnek az állatjólétre és az élelmiszer minőségre, egyszerre csökkenne a szegénység, javulna a közegészség és helyreállna az éghajlat stabilitása.

Még a Pentagon is elismeri, hogy az éghajlatváltozás, a talajok leromlása (erózió, elsivatagosodás) és a vidéki szegénység elsődleges okai a viszályoknak, háborúknak és a menekülthullámoknak.

A fentiekhez hasonló módon, a korrupt kormányok 5,3 trillió dollárral támogatják a fosszilis tüzelőanyagokat és több mint 3 trillió dollárt költenek fegyverekre évente.

A globális regenerációs mozgalomnak valószínűleg több évtizedre lenne szüksége ahhoz, hogy elérje a kritikus tömeget és hatékonyságot. A mozgalom üzenetének a világ helyi közösségeihez való eljuttatása során figyelembe kell venni azt is, hogy a legtöbb ember sokkal gyorsabban fog pozitívan reagálni az üzenet egyes összetevőire (pl. a munkahelyteremtésre, a vidéki szegénység csökkentésére, a talajtermékenység helyreállítására, az óceánok és a tenger élővilágának védelmére, az erdők megóvására, a vizek védelmére, az anyatermészet védelmezésére, a béke, a demokrácia és a megbékélés alapjainak megteremtésére stb.), mint a központi „élet-halál" üzenetre, miszerint meg kell fordítani a globális felmelegedés folyamatát.

Fontos, hogy nem mindenki fog azonnal 100%-ban egyetérteni a regeneratív élelmiszer, gazdálkodás és földhasználat elveivel. A mozgalom sokkal inkább a közösségek, régiók, nemzetek közös aggodalmaira épít. Az üzenetek, keretek és kampányok változatosságával, illetve az égető problémák közötti összefüggések megvilágításával van esély arra, hogy történelmi jelentőségű összefogás jöjjön létre, melynek segítségével megóvható a közös otthonunk, ami biztosíthatja a saját, továbbá a jövő generációk túlélését.

Fordította: **Nagy Judit**
Forrás: www.organicconsumers.org

Elképesztő pontosítások az atkairtás körül!

Az Abeille de France szaklapban (2016/03. szám 35-40. oldal) olvasható egy rövid leírás a különböző szeres kezelések – úgymint: Apivar, Apilifvar, Apiguard, Tymovar, Apistan, Acide oxalik, Tymol, Acide Formique, Coumaphos – alkalmazásáról, továbbá ezek hatásosságáról, mellékhatásairól és alkalmazási veszélyeiről, illetve egy ötoldalas összefoglaló leírás, mely az 1986-2016 között megjelent hét tudományos közleményre hivatkozik. Borzalmas bizonyíték: harminc év elteltével is tovább dühöng a varroa atka járvány!

Ezzel kapcsolatban egyre nagyobb a mérgezés és a megbetegedés veszélye is, sehol sem érhető el hatásos eljárás. Létezik ugyan vegyszermentes kezelési leírás – de nagy munka- és időráfordítást igényel, valamint jövedelmezőségi szempontból is áldozatot követel –, ugyanakkor, csak ideig-óráig biztosít atkamentességet, az újra fertőzés ugyanis teljesen elkerülhetetlen.

HOGYAN BIZTOSÍTHATJUK A MÉHCSALÁDOK ATKAMENTESSÉGÉT KÉMIAI KEZELÉS NÉLKÜL?

A módszer lényege azon alapszik, hogy az atka közel 80%-ban a heresejtekben szaporodik; azok időbeli eltávolításával csökkenthető az atkaszaporulat. Majd a cikk megemlíti az úgynevezett Auxois gyakorlatot, amely a család teljes felújításával, az összes keret eltávolításával történik. Ezután a család atka fertőtlenítése következik hagyományos kémiai kezeléssel és új keretek építésével. Rendkívül bonyolult, időigényes és költséges eljárás! A termelői méhészetekben elképzelhetetlen, esetleg egy 3-4 kaptáros hobby méhész számára alkalmazható a módszer.

Vajon van-e valami remény az „atkaátok" megszüntetésére, kémiai közbelépés nélkül? A kérdés továbbra is létfontosságú a méhészek számára. Főleg, hogyha belegondolunk az atka által terjesztett betegségek sokaságába, súlyosságába. Hogyan tudnánk megszabadulni ettől a nyomástól – az atkatehertől, a kezelési munkálatoktól, költségektől?

A „Gondolatok, képzelődések a varroa atka körül" című írásomban (megjelent 2015. december 25-én) az europaimehesz honlapon már olvashatóak hasonló kérdések az atkával kapcsolatban. Ezúttal – a magam részéről, hatalmas előrelépéssel – szeretném gondolkodóba ejteni a magyar méhészeket.

Ma, itt nyugaton, egyetemi kutatók, intézmények foglalkoznak a varroa kérdéssel.

Korábban itt (Franciaországban), Yves le Conte, majd Michel Belin jelzett egy különleges felfedezést. Mindketten azt állítják, hogy az élősködő atka csupán néhány órával a lárvasejt lefedése előtt lopakodik be a kiválasztott sejtbe. Ezen állításaikat tényekkel bizonyítják. Innen erednek az én gondolataim!

Vajon honnan tudja az atka pontosan, hogy mikor jár le az idő, mikor kell belopakodni a sejtbe? Feltehető – mi több teljesen bizonyos –, hogy az élősködő is jólértesült. Valójában, maga a felnőtt lárva jelzi az érettségét, a felnőtt korát! Természetesen nem az atka érdekében tesz így, hanem az őt kiszolgáló, az etető személyzet részére jelzi, hirdet: „Felnőttem, nincs szükségem élelemre, tessék, lehet lefedni."

Ilyen értesítéseket terjeszt maga körül az érett lárva. Ezek alapján jár el az atka is. Pontosan a lárva kifejlődésének megfelelő időpontjában, szinte az utolsó pillanatban, a befedését megelőző órákban lép közbe. A kérdés már csak az, hogy melyek ezek a különleges lárva-érettségi értesítések, hogyan kerülnek be a méhcsalád illetékes beosztottjai (a dajkaméhek) – és persze az atka – köztudatába. Ez egy különleges, kritikus, pillanatnyi helyzet úgy a felnőtt lárvának, mint az atkának! Az élősködő tehát minden bizonnyal képes az érett lárva speciális értesítéseit felfogni, megérteni. Olyan, szinte pillanatnyi értesítésekről van szó, melyeket csakis a fedél lezárását megelőző órákban alkalmaz a felnőtt lárva. Ezek persze rendkívül fontosak és pontosak a méhek, illetve az atkák számára is. Hiszen az atka szaporodási folyamata is pontosan akkor és azzal kezdődik, akkor kell belopakodnia a felnőtt lárva mellé a sejtbe.

A tapasztalatok szerint az atka szaporodási szakasza pontosan megfelel a méhek szaporodási szakaszának. A méhek kikelésekor lépnek ki az atkák is a sejtből. Már csak az a kérdés, hogyan születnek és kerülnek be a köztudatba ezek a különleges értesítések?

Amikor egy méhész megvizsgálgatja a fiasításos kereteit, már érzi is azok különleges jellegzetes illatát. Ezeket a feromonokat a lárvák gyártják. Amikor egy lárva „megérett", akkor „kinyújtózkodik", ezzel egyidőben különös „érettségi" feromonokat bocsájt ki. „Nem kérek élelmet, tessék, lehet lefedni a sejtemet." Ugyanakkor, a „kinyújtózkodás" folytán megváltozik a „hangja", a személyes rezgése is „mutál." Ugyanakkor megváltozik az érett lárva testéből áramló feromon is. Különleges illat, amely a többi illattal keveredve terjeng a kaptárban. Erre az illatra vadászik az atka is! Képes tehát azokat megkülönböztetni, helyhez kötni, majd céljainak megfelelően felhasználni. Ezen kívül helypontosításra használja az érett lárva különleges rezgéseit is. Így ér célba hibátlanul, az atka eljárása tévedhetetlen. Az atka lesben áll, no persze nem a szemeivel, de más érzékszervekkel, várja a pillanatot, amikor behatolhat az érett fiasításos sejtbe. Yves le Conte és Michel Belin szerint, a lefedés előtt legfeljebb 12-20 óráig állnak az atkák rendelkezésére ezek az alapvető értesítések. Sorsforduló időszak úgy a lárvának, mint az atkának. Az atka szaporodásának kiinduló pontja! Hogyan lehetne eljárni ez alatt az idő alatt, hogy az atka szaporodási folyamatának lejátszódását megakadályozzuk?

Elindultak a kísérletezések is ennek vizsgálatára, már vannak kész tervek is. A méhek rezgéseivel kapcsolatban már közel tíz éve sikeresen folynak a vizsgálatok, kísérletek dr. Bencsik Márton vezetésével, Nottinghamban és Avigonban, de még kis méhészetemben, Jarniouxban is. Hogyan lehet megtalálni, azonosítani azt a rezgést és azt a feromont, amelynek segítségével nem csak a dajkaméhek, de az atka is pontosan tájékozódik? Ezek segítségével, fölerősítésével, könnyen csapdába lehetne ejteni az atkákat.

Bencsik József
Lyon

MONDJUNK NEMET A GYANTASZŰRT MANIPULÁLT MÉZEKRE!

Tóth Zoltán **fényeslitkei méhanyatenyésztő, magyar és uniós állampolgárként még 2016 áprilisában petíciót nyújtott be Brüsszelbe, az Európai Parlament Petíciós Bizottságához. Petíciójában az adszorbens ioncserélő műgyantával kezelt, import (jellemzően ázsiai) mézek uniós vizsgálatát kérte. Továbbá azt, hogy az Európát dömping mennyiségben elárasztó ezen mézek beáramlását – a vizsgálatokat követően – Brüsszel akadályozza meg, továbbá a műgyantával kezelt mézeket tiltsa ki az uniós piacról. Több mint egy év telt el, ezért a fejleményekről kérdezem őt.**

– Zoli! Hol tart napjainkban ez a megkezdett munka?

– Fontos tény, hogy a benyújtott petíciómat sikeresen védtem meg a tárgyaláson Brüsszelben az Európai Parlamentben. A Petíciós Bizottság az ügy tárgyalását követően azt a határozatot hozta, hogy a petíciót nyitva hagyja és az ügy kivizsgálását az Európai Bizottság hatáskörébe utalja, az AGRI Bizottságának tájékoztatása mellett.

30 éve méhészkedek, alaposan ismerem a szakágazatunk problémáit. Ezek között most az egyik legnagyobb az ázsiai hamis méz özöne, ami elárasztja az európai piacot. A másik nagyon fontos a méhviaszok szennyezettsége. Jól tudjuk, hogy a tisztességtelen profitszerzés nem ismer határokat. Sem erkölcsit, sem földrajzit, lerombol mindent. Esetünkben szétfeszíti a méz kereslet-kínálat kereteit, egyben teljesen kiszámíthatatlanná teszi a méz nagykereskedelmi árát, így a méhészet jövedelmezőségét. A méhviasz esetében méhcsaládok gyengülését, pusztulását, a szermaradvány terheltség miatt pedig a méznél jelentkezik élelmiszerbiztonsági probléma. Akkor, amikor az Unió milliárdokat invesztál a tagállamok méhészeteinek fenntartására, a mézértékesítés ellehetetlenülésének hatására tönkre fognak menni a méhészetek. Az elveszített jövedelmezőség a méhészet gyors hanyatlásához vezet, mely csak fokozza a globális megporzási és élelmiszerellátási válságot. Ha nem tudjuk eladni a megtermelt mézünket, vagy csak igen nyomott áron, milyen jövő vár ránk? Mint élelmiszertermelőknek, erkölcsi kötelességünk megvédenünk a fogyasztókat! Nem mindegy milyen méz kerül jelenleg a fogyasztók asztalára! Tiszta, egészséges, vagy betegséget okozó kémiailag szennyezett.

2015 őszén már javában a méhviaszok peszticid mentesítésével kísérleteztem és a tanulmányaim (biológus-bioanalitikus) során is rengeteg információt és tapasztalatot gyűjtöttem össze a mézek szennyeződésének lehetőségeiről,

Ioncserélő gyanta (Fényképezte: Adam Smith)

Tóth Zoltán

amikor jött a gyantatechnológia híre, melyet mint az összeomló mézpiaci kereslet okaként említettek. Azonnal hozzáláttam a felderítéséhez, az anyagnak és a felhasználási módjának kockázat elemzése során számomra teljesen egyértelművé vált az ioncserélő műgyantát alkotó molekulák kioldódása. A kezelés közben aromás vegyületek (sztirol, benzol) és ezek bomlástermékei megtalálhatók a kezelt mézben. S mint közismert, a benzol vegyületek rákos megbetegedéseket okozhatnak.

– A 2017. július 10-én lezajlott Petíciós Bizottsági tárgyaláson személyesen is részt vettél Brüsszelben, miután előzetesen meghívást kaptál. Hogyan látod, történt előrelépés Brüsszel részéről?

– Igen. Változott a világ, s ma már minden út Brüsszelbe vezet, ha komoly szándék vezérel minket ügyeink elintézésére. Tudtam, ha az eredményt el akarom érni, akkor mennem kell. A tárgyaláson történtekről röviden annyit, hogy öt perc állt rendelkezésemre, hogy a petíciómban foglaltakról tájékoztatást nyújtsak, szóban is kiemeljek lényegi dolgokat. A tárgyalást Cecilia Wikström svéd elnök asszony igen hatékonyan vezette, több alkalommal is újból szót kaptam. Sikerült a petíciómat kiegészítenem még azzal is, hogy az Unió az import méhviaszok vizsgálatát is rendelje el, mivel tudomásom szerint az ilyen viaszokat is előzetesen műgyantás kezelésnek vetik alá, a mézminőség szempontjából a méhviasz szermaradvány mentessége elsődleges fontosságú. Elnök asszony ezt a kiegészítést külön megköszönte. A képviselői hozzászólás mellett külön értékes, az ügyet támogató beszéd hangzott el a DG AGRI egyik jelen lévő tagjától és Csáky Pál elnökhelyettes úrtól. Többek között kiemeltem még az egészséges táplálkozáshoz való jogot, ami álláspontom szerint súlyosan sérül a műgyantával kezelt, hamis mézek fogyasztásával. Hangsúlyozottan kértem, hogy rendeljenek el vizsgálatokat az import mézek esetén, végezzék el az EU hatáskörébe tartozó vizsgálatokat és amennyiben az álláspontomat igazolják, akkor tiltsák meg a gyantaszűrt mézek bejutását az európai piacra.

– A petíciód befogadásával és a meghallgatásodat követően Brüsszelnek lépnie kell az ügyben. Véleményed szerint mire számíthatunk?

– Azt látom, hogy a problémát megértették. Ami az ő oldalukat illeti, az Európai Bizottság feladatként kapta, hogy dolgozzon ki cselekvési tervet az ügy kivizsgálására és a probléma megoldására.

Itthon – néhány egyesületet kivéve – nem kaptam sem anyagi, sem szakmai támogatást. Akik segítették a közös ügyünket, azoknak ez úton mondok köszönetet! Idehaza minden követ megmozgattam. Számos minisztériumot megkerestem és különböző helyekre már több beadványt juttattam el.

Tagjai vagyunk az Európai Professzionális Méhész Egyesületnek és az APIMONDIA-nak. Ezt azért említem, mert nemzetközi támogatás is fontos lenne. Van még rá lehetőség, hogy egy nagyobb súlyú kampánnyal Brüsszel felé állandó és szüntelenül érezhető nyomást gyakoroljunk. Mindeddig ezügyben süket fülekre találtam és nem kaptam segítséget. Pedig a petíció még nyitott és a Petíciós Bizottság portálján támogatható: *https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/hu/home, https://petiport.secure.europarl.europa.eu/.../Hat%25C3%25A1r..., https://www.facebook.com/mondjuknemetamanipulaltmezekre/*. Az ügyben nem mindegy, hogy félév vagy 2-3 év alatt érünk el eredményt, ezért lenne fontos a kampány anyagi támogatása, ha más nem, akkor a méhésztársak részéről.

– Pénz, paripa, fegyver…

– Paripával, fegyverrel nincs és nem is lehet gond. Úgy gondolom, az ügy sínen van, de a sikeres közösségi kampány az, ami eldönti az intézkedés végrehajtásának időtartamát és akár a kimenetelét is. A hatásos és sikeres kampányra pedig áldozni kell. Anyagiak, nem véletlenül hagytam utoljára a válaszadást. Hivatalos beadványok elkészítése, a fordítások elvégeztetése, számtalan utazás Budapestre, s talán Brüsszellel kapcsolatban is megállapíthatjuk, hogy nincs a szomszédban. Nem is sorolom tovább. Készséggel áldoztam mindenre, mert szükséges volt. Meggyőződésem, hogy a mézhamisítás felderítésére vonatkozóan új „fogást” találtam. Pusztán az anyagiakra tekintettel nem adtam fel a küzdelmet. A folytatásban viszont már elengedhetetlen a méhésztársak, illetőleg az egyesületek támogatása amennyiben szeretnének elérni eredményt a méz kereslete és a felvásárlási árak ügyében.

Az Unió külső határain beérkező importméz tételeket meg kell mintázni, a szükséges vizsgálatokat el lehet végezni, ha azok ízetlen, illat nélküli, ásványi- és bioaktív anyagoktól mentesek, ráadásul sztirol és benzol vegyületeket találnak bennük, akkor meg kell tiltani, hogy a fogyasztókhoz kerüljenek. Kevés a remény és a bizakodás, itt mindannyiunknak sürgős teendője van!

– Ne csak várjuk az eredményeket, hanem tegyünk is érte, hogy a jelenlegi lesújtó mézpiaci helyzet megoldódjon, mielőbb. Kérlek, fogadd el, hogy mindössze egy szóban jelezzek vissza a munkásságoddal kapcsolatban a magam és sok-sok magyar méhésztársam nevében: köszönjük!

Dr. Mészáros László
OMME elnökség tagja

FELHÍVÁS!

Tisztelt Méhésztárs!

Termeljen biztonságosan és kerülje el a meglepetéseket, gondoskodjon peszticid-mentesített, aktív és funkciós viaszlépek beszerzéséről! Az innovatív lép használata során oly módon köti meg a kaptárba kerülő szennyeződéseket, hogy azok nem jutnak vissza sem a méhek anyagcsere folyamataiba, sem a benne tárolt mézbe. Alkalmazásával új biológiai technológia valósítható meg a *Varroa atka*, illetőleg a kis kaptárbogár elleni védekezésben. Használata megegyezik a jelenlegi keretekével és csak természetes anyagot tartalmaz. Mesterséges építésű készlép és műlép formájában érhető el. A készlép keretbe rögzítése a műléppel megegyezően történik.

Az **eip-agri** innovatív operatív csoportba történő jelentkezők számára, díjmentes csere lehetőségét biztosítjuk sikeres pályázat esetén, terveink szerint $^{2}/_{3}$ készlépre, $^{1}/_{3}$ műlépre cseréljük a csoporttag által használt méretben.

A díjmentes cserére jelentkezni a beérkező jelentkezések függvényében legfeljebb 2017. szeptember 30-áig lehetséges.

INFORMÁCIÓ, JELENTKEZÉS:

Tóth Zoltán, 06 20 455 7190
www.actiwax.com • patent.beehive@gmail.com

További részletek: *https://eip.fm.gov.hu/?page=projektotlet_view&id=162*

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. hivatalos közleményei

1. MÓDOSULT A BIZOTTSÁG 1235/2008 RENDELETE

Megjelent A Bizottság (EU) 2017/1473 végrehajtási rendelete (2017. augusztus 14.) a 834/2007/EK tanácsi rendeletben az ökológiai termékek harmadik országból származó behozatalára előírt szabályozás végrehajtására vonatkozó részletes szabályok meghatározásáról szóló 1235/2008/EK rendelet módosításáról. A rendelet kis mértékben változtat az EU-ba irányuló import szabályozásán. A jogszabály megtalálható a Biokontroll honlapján a *www.biokontroll.hu Ellenőrzés és tanúsítás/Öko jogszabályok* menü alatt.

2. MÓDOSULT A 34/2013 VM RENDELET 2017. AUGUSZTUS 17-TŐL

A változások főként a közigazgatás átszervezésével kapcsolatos feladatmegosztásokat érinti. A jogszabály hatályos állapotában megtalálható a Biokontroll honlapján a *www.biokontroll.hu Ellenőrzés és tanúsítás/Öko jogszabályok* menü alatt.

3. JELZÉS FELLEBBEZÉSEKHEZ ÉS HIÁNYPÓTLÁSOKHOZ KAPCSOLÓDÓ KÜLÖN ELJÁRÁSI DÍJRÓL

Tisztelt Partnereink túlnyomó része eleget tesz a jogszabályokból adódó adatszolgáltatási feladatainak és a szükséges dokumentációt, naplókat az ellenőrzéskor bemutatja, illetve másolatban rendelkezésre bocsájtja. Vannak viszont, akik nem. Esetükben a rendelkezésre álló információk birtokában nem tudjuk megállapítani az előírások betartását, ennél fogva az érintett termékek esetében tanúsítványt nem tudunk kiadni, mivel nem tudjuk igazolni a támogatási jogosultságot a kifizető ügynökség felé és még sorolhatnánk! Ezt természetesen nem szeretnénk, hiszen közérdek, hogy az ökológiai termékek ökológiaiként hasznosuljanak, a gazdák a támogatásokat megkaphassák stb.

Ilyenkor gyakran (nem ritkán 4-5 alkalommal) a levélváltások, a telefonálások, az adatok máshonnan kinyerése stb. következik, amely annyi időt köt le, mint 3-4 fegyelmezett Partner ügyintézése, nem is beszélve a telefon, posta, papír és egyéb költségekről.

A fellebbezések túlnyomó része pedig abból származik, hogy a fellebbezést benyújtó T. Partnereink különleges elbírálást kérnek- amelyre hál' Istennek az EU öko rendeletek lehetőséget nyújtanak! Precedens ügyekben döntéshozatal, a súlyosabb ügyekben a 8-10 szakemberből álló Minősítő Bizottság összehívása, adott ügyekre döntést előkészítő specialista munkatársak kijelölése mind úgy kötik le szűkös idő és anyagi erőforrásainkat, hogy ezek eddig ellentételezés nélkül valósultak meg.

Az ilyen munkaterhelés miatt – hogy a határidőkből ki ne csússzunk –, esetenként a fegyelmezett gazdák jogos türelmetlenségével találkozunk.

Ezen változtatni szeretnénk! Mindenki előtt ott a lehetőség, hogy a többséghez hasonlóan figyelmes adatszolgáltatással minimálisra csökkentse az ilyen ráfordításokat, amely T. Partnereinknél is tetemes idő- és anyagi igényeket teremt!

Ebben az évben ilyen költséget (hiánypótlási-, fellebbezési-, hatósági döntést előkészítő eljárási díjat) nem kívánunk senkire terhelni, de 2018. január 1-jétől már igen!

Kérjük megértésüket!

4. TÁPANYAG ÉS NÖVÉNYVÉDŐSZER LISTA KIEGÉSZÍTÉSE

A Biokultúra újság 2017/2-3 összevont szám megjelenését követően a következő készítmények alkalmasságát állapítottuk meg:

TRÁGYÁZÓ, TALAJJAVÍTÓ ÉS NÖVÉNY-, TALAJKONDICIONÁLÓ KÉSZÍTMÉNYEK
Biopajzs
Microbion
Microbion UNC
Organic Power Bór
Organic Power Cereal
Organic Power Magnézium
Organic Power Nitrogén
Organic Power Vine

ÁLLATTARTÓ LÉTESÍTMÉNYEK FERTŐTLENÍTÉSÉRE
DeLaval Biocell
DeLaval Biofoam
DeLaval Cidmax
DeLaval Desinficin
DeLaval Dipal Conc
DeLaval Fortex
DeLaval IodoFence
DeLaval LactiFence
DeLaval Peradis
DeLaval Prima
DeLaval Tri-Fender
DeLaval Trionet
DeLaval Ultra

dr. Roszík Péter

••• APRÓHÍRDETÉS •••

Több évtizedes építkezéssel a bio zöldség-fűszer-gyümölcs programjaival teljes vertikumig (termesztés-feldolgozás-forgalmazás) felfejlődő, mind a nemzeti, mind a nemzeti piacon kívülin is elismert, friss, de meghatározóan feldolgozott bio termékeivel **közismert vállalkozás tulajdonba, esetleg üzemeltetésbe átvehető**.
Tájékozódni a 06-30/311-1821 telefonszámon, illetve a transzform@freemail.hu email címen lehet.

•••

Bio napraforgót és bio lenmagot vásárolnék. Csak érvényes tanúsítvánnyal! Elérhetőség: foodlineplus@gmail.com.

GMP+ demeter BIO SUISSE

KERESKEDELEM, TERMELTETÉS,
TECHNOLÓGIA, TANÁCSADÁS

KEDVES TERMELŐ!

BIO TERMÉNY-KERESKEDELEM TERÜLETÉN IMMÁRON TÖBBÉVES TAPASZTALATTAL ÁLLUNK A RENDELKEZÉSÉRE.

Eladó BIO és ÁTÁLLÁSOS terményeket keresünk:

búzák, napraforgó, repce, hajdina, kukorica, rozs, tritikálé, szója, árpa, len, olajtökmag, borsó.

VETÉSTERVÉNEK KIALAKÍTÁSÁNÁL IS KERESSEN BENNÜNKET BIZALOMMAL.

ÜDVÖZLETTEL:
ÖkoMag-Tár Kft.
Tel: +36 20 287-0927, +36 20 283-6763 Fax: +36 1 690 00 14
E-mail: info@okomag.hu www.okomag.hu

Kútvölgyi Mihály:

Zöldséges ételek a Kárpát-medencéből

„Az emberi ítéletnek megfeddő sorsát az, aki az egeket mennyei kerteknek és a kerteket földi egeknek nevezi."

Lippay János, 1664

Azt írják a régi kertészeti könyvek, hogy „minden jóravaló birtoknak és gazdaságnak" nélkülözhetetlen kelléke a konyhakert – ennek kell adnia a mindennapi fogyasztásra való, háztartásban szükséges főzelékeket és zöldségeket. A konyhakert látja el asztalunkat „üde mellékletekkel" és „csemegével".

A Kárpát-hazában, „Kertmagyarországban" a Dunántúlon, Szatmárban, Erdélyben vagy Felvidéken, Kárpátalján vagy akár a Vajdaságban bizonyíthatóan évezredes hagyománya van a zöldségtermesztésnek és azok ételekké való feldolgozásának.

Ezek a tájanként is változó elkészítésébe ad bepillantást Kútvölgyi Mihály.

Ára: 3.000 Ft + postaköltség

MEGRENDELHETŐ A BIOKONTROLL HUNGÁRIA NONPROFIT KFT. -NÉL:

☎ 06-1/336-1122, 06-1/336-1123 ✉ 1535 Budapest Pf. 800

E-mail: viki@biokontroll.hu • Honlap: www.biokontroll.hu